

STAN BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO w 2022 roku

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
w ZAWIERCIU

Spis treści

I.	OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ	4
II.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	18
III.	OCENA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA	32
IV.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW KOMUNALNYCH I UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	39
V.	OCENA OBIEKTÓW NAUCZANIA I WYCHOWANIA DZIECI I MŁODZIEŻY	44
VI.	WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY	49
VII.	ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	53
VIII.	DZIAŁANIA W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	60

Sytuacja demograficzna powiatu zawierciańskiego w 2022 roku
(dane liczbowe z GUS, stan na dzień 30.06.2022 roku)

Powierzchnia powiatu zawierciańskiego – 1 003 km²
Powiat zawierciański zajmuje 8,16% powierzchni województwa śląskiego.
Liczba ludności w powiecie zawierciańskim – 113 186
Liczba ludności w powiecie zawierciańskim stanowi 2,6% ludności województwa śląskiego
Liczba ludności w województwie śląskim – 4 359 954
Liczba ludności w Polsce – 37 827 355

W skład powiatu zawierciańskiego wchodzi 10 gmin:

Ludność

2 gminy miejskie:	Miasto Zawiercie	46 962
	Miasto Poręba	8 204
4 gminy miejsko-wiejskie:	Gmina Łazy	15 659
	Miasto	6 509
	Wieś	9 150
	Gmina Ogrodzieniec	8 919
	Miasto	4 137
	Wieś	4 782
	Gmina Pilica	8 123
	Miasto	1 770
	Wieś	6 353
	Gmina Szczekociny	7 099
Miasto	3 385	
Wieś	3 714	
4 gminy wiejskie:	Irządze	2 517
	Kroczyce	6 078
	Włodowice	5 175
	Żarnowiec	4 450
Liczba dzieci do lat 2 w Polsce:		658 564
Liczba dzieci do lat 2 w woj. śląskim:		68 965
Liczba dzieci do lat 2 w powiecie zawierciańskim:		1 543

I. Ocena sytuacji epidemiologicznej

1.1 Wstęp

Celem prowadzonego nadzoru epidemiologicznego w powiecie zawierciańskim jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2022 r., poz. 1657 ze zm.) nakłada na lekarzy obowiązek zgłaszania 59 zakażeń i chorób zakaźnych a na Państwową Inspekcję Sanitarną obowiązek ich rejestracji.

W 2022 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu, zgłoszono 9428 przypadków chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu, w tym 5890 potwierdzonych laboratoryjnie przypadków zakażeń Covid-19, 2546 przypadków podejrzeń i zachorowań na gripę. W analogicznym okresie ubiegłego roku zgłoszono 8746 przypadków chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu, w tym 7348 zakażeń Covid-19, 991 przypadków podejrzeń i zachorowań na gripę.

Ocenę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2022 roku sporządzono na podstawie danych pochodzących z meldunku „Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w Polsce” od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. NIZP-PZH, danych uzyskanych z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach oraz prowadzonego nadzoru epidemiologicznego (dochodzenia epidemiologiczne, formularze zgłoszeń zachorowań, sprawozdania, raporty). Należy zaznaczyć, że dane są w trakcie weryfikacji i mogą ulec nieznacznym zmianom. Użyty w opracowaniu termin wskaźnik zapadalności, to liczba przypadków zachorowań na 100 000 mieszkańców w odniesieniu do ogólnej populacji.

Zapadalność na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w roku 2022 została przedstawiona w tabeli nr 2.

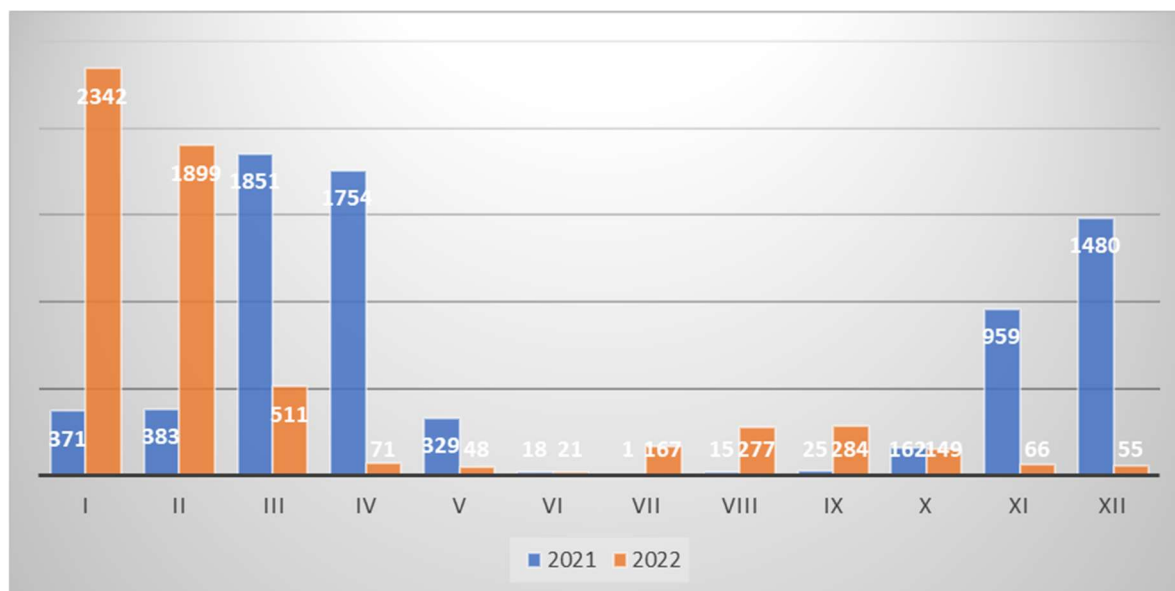
1.2 Sytuacja epidemiologiczna w zakresie wybranych chorób zakaźnych

COVID -19

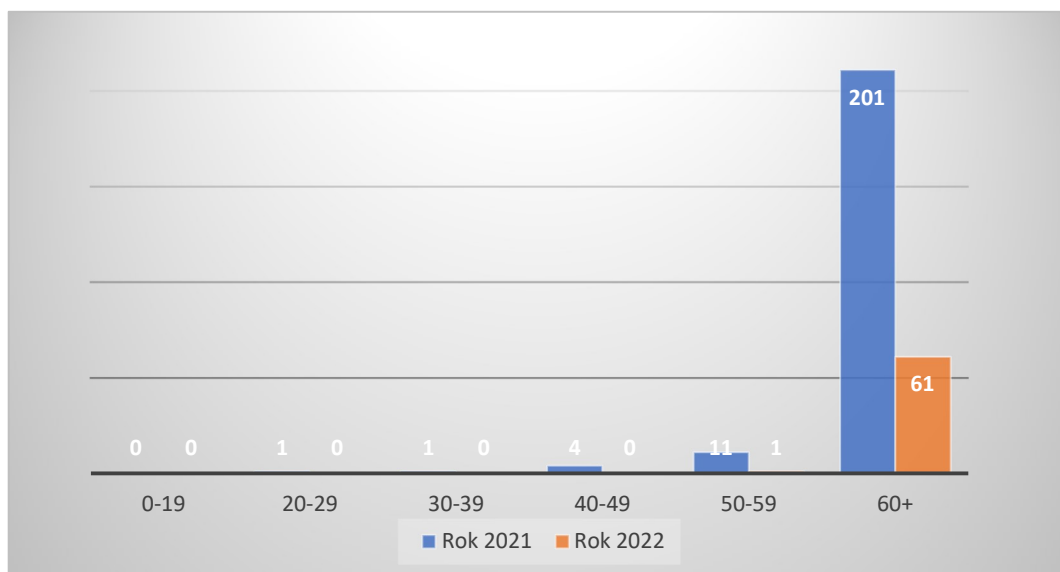
Na bieżąco śledzona była sytuacja epidemiologiczna w powiecie, ze szczególną uwagą ukierunkowaną na rozwój wydarzeń dotyczących poziomu i transmisji zakażeń. Narzędziem informatycznym, które umożliwiło szybkie wprowadzanie danych, cyfrową obsługę procesów związanych z epidemiologią, ze szczególnym uwzględnieniem COVID-19, był System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS). Wszystkie zgłoszenia trafiały w jedno miejsce – co znacznie usprawniało proces zarządzania nimi, przeprowadzania przez pracowników stacji sanitarno-epidemiologicznych wywiadów epidemiologicznych, a także umożliwiało szybkie reagowanie w sytuacji konieczności wdrożenia działań przeciwepidemicznych.

W 2022 roku zarejestrowano 5890 zakażeń SARS-CoV-2, mniej niż w poprzednim 2021 roku - 7348. Zgłoszono 62 przypadki zgonów z powodu Covid-19.

Wykres nr 1: Rozkład zakażeń wirusem SARS-CoV-2 w poszczególnych miesiącach, w powiecie zawierciańskim, w latach 2021 – 2022.

Wykres nr 2: Liczba zgonów z powodu SARS-CoV-2 w poszczególnych grupach wiekowych na terenie powiatu zawierciańskiego w latach 2021 – 2022.

Grypa

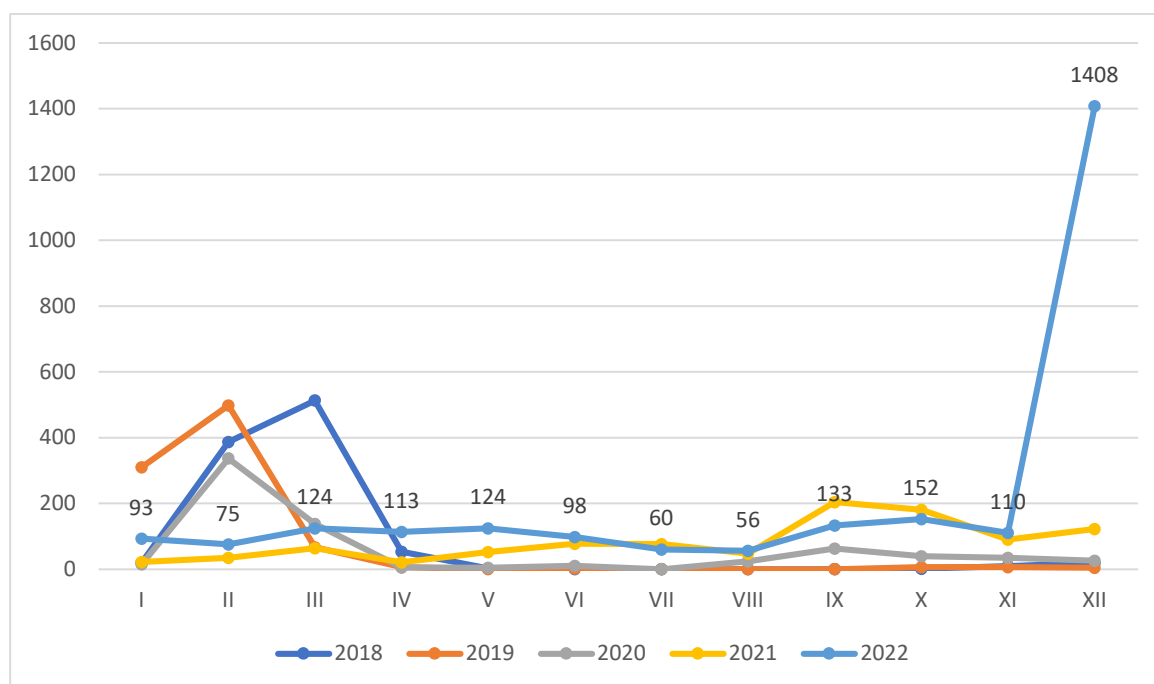
Nadzór epidemiologiczny nad gripą prowadzony jest w ciągu całego roku, jednak największą liczbę zachorowań zwykle odnotowuje się od września do kwietnia.

Zgodnie z definicjami przypadku przyjętymi dla celów nadzoru epidemiologicznego, przypadki zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę rejestruje się jako zachorowania przebiegające pod postacią zespołów objawów klinicznych takich jak: zachorowania grypopodobne lub ostre zakażenia górnych dróg oddechowych.

Tabela 1: Liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę w latach 2021 i 2022

Miesiąc	Liczba przypadków w 2021r.	Liczba przypadków w 2022r.
Styczeń	22	93
Luty	35	75
Marzec	64	124
Kwiecień	21	113
Maj	52	124
Czerwiec	77	98
Lipiec	76	60
Sierpień	47	56
Wrzesień	204	133
Październik	181	152
Listopad	90	110
Grudzień	122	1408
Razem	991	2546

Wykres nr 3: Liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę w latach 2018-2022

Od stycznia do końca 2022 r. odnotowano 2546 przypadków podejrzeń i zachorowań na grypę, znacznie więcej niż w roku ubiegłym (991 przypadków). Szczyt zachorowań w 2022 przypadł na miesiąc grudzień, zachorowało 1408 osób (zapadalność wyniosła 1243,9)

Pomimo iż szczepienia przeciw grypie są jedyną skuteczną i bezpieczną metodą zapobiegania tej chorobie oraz jej powikłaniom, a także pomimo udowodnionej skuteczności i powszechnej dostępności na rynku szczepionek przeciwko grypie sezonowej oraz akcji informacyjnych kierowanych do społeczeństwa, poziom zaszczepienia przeciw grypie jest nadal bardzo niski. W 2022 zaszczepiło się 2389 osób co stanowi jedynie 2,11% populacji, porównywalnie jak w roku 2021 w którym zaszczepiło się 2,19% populacji.

Według aktualnych międzynarodowych zaleceń z profilaktyki przeciwgrypowej powinny skorzystać wszystkie osoby chętne, a w szczególności chorzy przewlekle, kobiety w ciąży, dzieci i osoby starsze.

Salmonelozы – zatrucia pokarmowe - odnotowano 6 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych pałeczkami Salmonella. W analogicznym okresie roku ubiegłego odnotowano 10 przypadków.

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe i zatrucia pokarmowe - w powiecie zawierciańskim w analizowanym okresie odnotowano 29 przypadków, (2021 r. - 19). We wszystkich przypadkach zakażenie wywołane było przez Clostridium difficile, (w tym 1 ognisko zakażenia szpitalnego -3 osoby).

Biegunki i zapalenia żołądkowo jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu – od stycznia do końca 2022 roku odnotowano 20 przypadków zachorowań, (2021 r.- 14).

Plonica (szkarlatyna) - w analizowanym okresie odnotowano 12 zachorowań (2021 r. – 3).

Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes – róża – od stycznia do końca 2022 r. odnotowano 13 przypadków zachorowań (2021 r. – 7).

Borelioza z Lyme – w powiecie zawierciańskim zgłoszono 90 zachorowań, w tym samym okresie roku ubiegłego zarejestrowano 65 przypadków.

Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień - od stycznia do końca 2022 r. rozpoczęto szczepienia u 15 osób w związku ze stycznością i narażeniem na wściekliznę (2021 r. – 16 osób).

Wirusowe zapalenia wątroby typu A – w 2022 r. nie odnotowano zachorowań, w roku 2021 2 przypadki.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C – do końca 2022 roku odnotowano 3 przypadki zachorowania na wzv typu C, analogicznie do roku poprzedniego (3). Wszystkie przypadki zachorowań miały postać przewlekłą.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B – do końca 2022 roku odnotowano 1 przypadek zachorowania na wzv typu B (postać przewlekła), w roku poprzednim nie odnotowano zachorowań.

Wirusowe zapalenie wątroby nieokreślone – do końca 2022 roku odnotowano 1 przypadek zachorowania u dziecka w wieku 8 lat, w roku poprzednim nie odnotowano zachorowań.

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic) - do końca grudnia odnotowano 1 przypadek zachorowań: u 4 letniego dziecka, w roku 2021 (3 przypadki). Przypadek rozpoznano na podstawie objawów klinicznych, dziecko było szczepione zgodnie z PSO.

Gruźlica - w powiecie zawierciańskim do końca 2022 r. zarejestrowano 12 przypadków zachorowań (w analogicznym okresie roku ubiegłego - 5 przypadków). Nie odnotowano zachorowań osób ze styczności.

Wirusowe zakażenia jelitowe ogółem – liczba zachorowań w analizowanym okresie - 54, w tym samym czasie 2021 r. - 23. Zachorowania były wywołane w 33 przypadkach przez rotawirusy, 2- norowirus, 16 – adenowirus, 3 - nieokreślone. W 28 przypadkach zachorowania wystąpiły u dzieci w grupie wiekowej 0 do 2 lat, w analogicznym okresie roku 2021 odnotowano 10 przypadkach wśród dzieci do 2 lat.

Neuroinfekcje – w 2022 roku, w powiecie zawierciańskim odnotowano 3 przypadki neuroinfekcji: 1 przypadek kleszczowego zapalenia mózgu, 1 przypadek wirusowego zapalenia opon mózgowych – nieokreślonego, 1 przypadek bakteryjnego zapalenia opon mózgowych – nieokreślonego. W analogicznym okresie ubiegłego nie odnotowano neuroinfekcji.

Ostre porażenie wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat – w analizowanym okresie odnotowano 1 przypadek ostrego porażenia wiotkiego u 3 letniego dziecka. W każdym przypadku hospitalizacji z powodu ostrego porażenia wiotkiego pobierany jest kał do badania wirusologicznego, próbki zostały przekazane do badania w NIZP PZH. Izolacja w hodowlach komórkowych enterowirusów, w tym wirusa polio, z przypadków ostrych porażen wiotkich – dała wyniki ujemne.

Skuteczny nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi (OPW) jest jednym z kluczowych działań mający na celu wykluczenie zawleczenia wirusów polio na obszary wolne od tej choroby. Jako kryterium efektywności nadzoru WHO przyjęło zgłaszanie do służb nadzoru epidemiologicznego 1 przypadku OPW na każde 100 000 dzieci do 15 r.ż.. Zgłoszony przypadek spełnia kryteria efektywności nadzoru.

Pracownicy PSSE nadzorują funkcjonowanie aktywnego nadzoru poprzez cotygodniowe raporty z oddziałów szpitalnych, w których mogą być hospitalizowane dzieci u których stwierdzono ostre porażenie wiotkie oraz weryfikację danych zawartych w zbiorczej wewnętrznej dokumentacji medycznej, zawierającej dane o przyczynach hospitalizacji osób do 15r.ż., w której podstawą wyszukiwania są przypadki ostrego porażenia wiotkiego.

Ospa wietrzna - w roku 2022 odnotowano 645 przypadków zachorowań, w roku ubiegłym 238. Prawie wszystkie osoby, które zachorowały na ospę wietrzną nie były szczepione przeciwko tej chorobie za wyjątkiem: 7 dzieci, które były zaszczepione dwoma dawkami.

AIDS i nowo wykryte zakażenia HIV

Gromadzenie, weryfikacja, analiza i upowszechnianie informacji o zakażeniach ludzkim wirusem niedoboru odporności (HIV) i zespołu nabytego niedoboru odporności AIDS należy do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. W powiecie zawierciańskim, w analizowanym okresie odnotowano 2 przypadki nowo wykrytych zakażeń HIV (2021 rok – 0), nie zarejestrowano zachorowań na AIDS.

Tabela 2: Analiza zachorowań na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w 2022 roku

Lp	Jednostka chorobowa (symbole wg. „Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych” ICD - 10)		Powiat zawierciański		Województwo śląskie		Polska	
			A	B	A	B	A	B
1	Salmonelloza - zatrucie pokarmowe (A02.0)		6	5,3	596	13,6	6 221	16,4
2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe – ogółem (A04)		29	25,6	3522	80,8	23 747	62,8
3	Giardioza/lamblioza/ (A07.1)		1	0,9	192	4,4	1 334	3,5
4	Wirusowe zakażenia jelitowe	wywołane przez rotawirusy (A08.0)	33	29,1	3975	91,2	34 027	90,0
5		wywołane przez norowirusy (A08.1)	2	1,8	414	9,5	5 893	15,6
6		inne określone (A08.2-3)	16	14,1	1344	30,8	7 881	20,8
7		nieokreślone (A08.4)	3	2,6	901	20,7	9 310	24,6
8	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu – ogółem (A09)	ogółem	20	17,7	4438	101,8	44 829	118,5
9	Biegunki u dzieci do lat 2 (A04, A05, A08, A09) *		32	207,4*	4033	92,5	29 541	448,6*
10	Płonica /szkarlatyna/ (A38)		12	10,6	2028	46,5	12 628	33,4
11	Choroba wywołana przez Streptococcus pyogenes,		13	11,5	652	14,9	3 161	8,4
12	Kiła – razem (A51-A53)		2	1,8	130	3,0	1 990	5,3
13	Borelioza z Lyme (A69.2)	ogółem	90	79,5	2132	48,9	17 338	45,8
14		neuroborelioza	-	-	19	0,4	361	0,9
15	Ostre porażenie wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat		1	0,9	9	0,2	49	0,1
16	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień		15	13,2	619	14,2	8 147	21,5
17	Ospa wietrzna (B01)		645	569,8	25671	588,8	171 480	453,3
18	Wirusowe zapalenie Wątrob	typu A (B15)	-	-	23	0,5	232	0,6
19		typu B przewlekłe i BNO (B18.0-1)	1	0,9	411	9,4	2 457	6,5
20		typu C – przewlekłe i BNO (B18.2)	3	2,6	314	7,2	2 492	6,6
21		inne i nieokreślone (B17.0,2-9; B18.8-9; B19)	1	0,9	5	0,1	57	0,1
22	Nowo wykryte zakażenia HIV (Z21)		2	1,8	68	1,5	2 380	6,3
23	Świnka /nagminne zapalenie przyusznic/ (B26)		1	0,9	140	3,2	925	2,4
24	Choroba wywołana przez Streptococcus pneumoniae, inwazyjna – inna określona i nieokreślona (J13; B95.3)		2	1,8	59	1,3	808	2,1
25	Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)-potwierdz. laboratorat.		5 890	5203,8	269882	6190,0	2343310	6194,7
26	Gruźlica (A15-A19)		12	10,6	b.d.		b.d.	

A - Liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - Wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/ 100 tys. ludności)

B*- Wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10 tys. dzieci do lat 2) b.d. – brak danych

Tabela 3: Liczba zachorowań i zapadalności na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w latach 2016-2022

L.p.	Jednostka chorobowa	2022		2021		2020		2019		2018		2017		2016	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
1.	Salmonellozy-razem	6	5,3	10	8,6	3	2,6	17	14,4	18	15,1	12	10,0	19	15,8
2.	Inne bakt.zakaż. jelit-ogółem	29	25,6	19	16,4	2	1,7	27	22,9	33	27,8	33	27,6	45	37,5
3.	Inne bakter. zatr. pokarm.-ogółem	-	-	-	-	1	0,8	3	2,5	3	2,5	-	-	1	0,8
4.	Giardioza	1	0,9	3	2,6	-	-	-	-	2	1,7	1	0,8	-	-
5.	Wirusowe zakaż. jelitowe- ogółem	54	47,7	23	19,8	18	15,4	58	49,1	55	46,3	80	67,0	71	59,2
6.	Biegunki u dzieci do lat 2*	32	207,4*	16	97,9*	13	77,5*	46	252,5*	39	201,2*	71	355,5*	65	339,4*
7.	Krztusiec	-	-	-	-	-	-	1	0,8	1	0,8	3	2,5	13	10,8
8.	Szkarlatyna	12	10,6	3	2,6	2	1,7	5	4,2	19	16,0	21	17,5	17	14,2
9.	Zap.opon mózg. i/lub mózgu-ogółem	3	2,6	-	-	1	0,8	6	5,1	3	2,5	1	0,8	7	5,8
10.	Róża	13	11,5	7	6,0	5	4,3	21	17,8	22	18,5	29	24,2	25	20,8
11.	Borelioza z Lyme	90	79,5	65	56,0	39	33,3	92	77,9	89	74,9	76	63,6	85	70,9
12.	Ostre porażenie wiotkie u dzieci w wieku 0 –14 lat	1	0,9	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,8	-	-
13.	Styczność i naraż. na wściekl./potrzeba szczep.	15	13,2	16	13,8	8	6,8	14	11,9	15	12,6	9	7,5	5	4,2
14.	Ospa wietrzna	645	569,8	238	205,2	124	105,8	535	453,3	132	111,2	1134	950,1	922	768,6
15.	Różyczka	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,8	3	3,3	1	0,8
16.	Wzw typu A	-	-	2	1,7	2	1,7	4	3,4	8	6,7	1	0,8	-	-
17.	Wzw typu B	1	0,9	-	-	-	-	5	4,2	3	2,5	3	2,5	4	3,3
18.	Wzw typu C	3	2,6	3	2,6	2	1,7	8	6,8	12	10,1	16	13,4	13	10,8
19.	AIDS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20.	Nowo wykryte zakażenia HIV	2	1,8	-	-	1	0,8	3	2,5	1	0,8	2	1,7	3	2,5
21.	Świnka	1	0,9	3	2,6	1	0,8	1	0,8	3	2,5	7	5,8	5	4,2
22.	Grypa i podejrz. grypy-ogółem**	2546	2249,3	991	854,6	696	596,5	899	761,7	1004	845,5	728	609,9	226	188,4
23.	Gruźlica	12	10,6	5	4,3	6	5,1	13	11,0	14	11,7	27	22,6	21	17,5
24.	Zakażenia SARS CoV-2(COVID-19)-potwierdz.laborator.	5890	5203,8	7348	6336,9	3795	3239,8	-	-	-	-	-	-	-	-

A- liczba zachorowań na chorobę zakaźną B - wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności).

B* - wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10tys.dzieci do lat 2)

** - dane wg sprawozdań o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę

Tabela 4: Liczba zachorowań, hospitalizacji, zapadalności na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w latach 2021-2022

L.p.	Jednostka chorobowa	2021 rok			2022 rok			Trend
		A	H	B	A	H	B	
1.	Salmonellozy – ogółem	10	9	8,6	6	6	5,3	↓
2.	Inne bakt.zakaż. jelit-ogółem	19	18	16,4	29	27	25,6	↑
3.	Inne bakter. zatr. pokarm.-ogółem	0	0	0	0	0	0	↔
4.	Giardioza	3	1	2,6	1	0	0,9	↓
5.	Wirusowe zakaż. jelitowe- ogółem	23	21	19,8	54	49	47,7	↑
6.	Biegunki u dzieci do lat 2*	16	12	97,9*	32	30	207,4*	↑
7.	Krztusiec	0	0	0	0	0	0	↔
8.	Szkarlatyna	3	0	2,6	12	0	10,6	↑
9.	Zapalenia opon mózgu. i/lub mózgu – ogółem	0	0	0	3	3	2,6	↑
10.	Róża	7	0	6,0	13	1	11,5	↑
11.	Borelioza z Lyme	65	1	56,0	90	1	79,5	↑
12.	Ostre porażenie wiotkie u dzieci w wieku 0–14 lat	0	0	0	1	1	0,9	↑
13.	Styczność i naraż. na wściekl./ potrzeba szczep.	16	0	13,8	15	0	13,2	↓
14.	Ospa wietrzna	238	0	205,2	645	2	569,8	↑
15.	Różyczka	0	0	0	0	0	0	↔
16.	Wirusowe zapalenie wątroby typu A	2	1	1,7	0	0	0	↓
17.	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	0	0	0	1	0	0,9	↑
18.	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	3	2	2,6	3	0	2,6	↔
19.	Wirusowe zapalenie wątroby inne i nieokreślone	1	1	0,9	0	0	0	↑
20.	AIDS	0	0	0	0	0	0	↔
21.	Nowo wykryte zakażenia HIV	0	0	0	2	0	1,7	↑
22.	Świnka	3	0	2,6	1	0	0,9	↓
23.	Grypa i podejrz. grypy-ogółem	991**	11***	854,6	2546**	49***	2249,4	↑
24.	Gruźlica	5	1	4,3	12	11	10,6	↑
25.	Zakażenia SARS CoV-2 (COVID-19) - potwierdzonych laboratoryjnie	7348	520	6336,9	5890	385	5203.8	↓

A - liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności).

B* - wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania/10tys.dzieci do lat 2)

H - liczba hospitalizacji

** - dane wg sprawozdań o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę

*** - osoby skierowane do szpitala - dane wg sprawozdań o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę

2. Higiena lecznictwa

Nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

Na terenie powiatu zawierciańskiego w 2022 r. pod nadzorem sanitarnym znajdowało 226 podmiotów wykonujących działalność leczniczą. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 168 obiektów prowadzących działalność leczniczą, przeprowadzając 241 kontroli sanitarnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nad warunkami sanitarno-higienicznymi w 6 podmiotach wykonujących działalność leczniczą stwierdzono nieprawidłowości w zakresie realizacji procedur sanitarno-higienicznych, bieżącego stanu sanitarno-higienicznego kontrolowanych pomieszczeń oraz ich wyposażenia. Wskutek stwierdzonych nieprawidłowości wydano 6 decyzji płatniczych oraz nałożono 1 mandat karny.

Poprzez weryfikację danych zawartych w programie służącym do ewidencji udzielanych świadczeń zdrowotnych w podmiotach leczniczych, prowadzono również kontrole w zakresie zgłaszalności zachorowań i podejrzeń zachorowań, w tym również na grypę (zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby nadzoru nad chorobami zakaźnymi w krajach Unii Europejskiej) – w 1 przypadku stwierdzono niezgodności, które dotyczyły różnic w zgłaszalności do NFZ i PSSE w Zawierciu.

Z uwagi na obowiązujące określone ograniczenia, nakazy i zakazy mające na celu ograniczenie transmisji wirusa SARS-CoV-2 i dalsze rozprzestrzenianie się choroby kontrolowano również między innymi stosowanie procedur mających na celu ochronę przed zakażeniem SARS-CoV-2, organizację pracy podmiotu w czasie pandemii - nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ogniska zakażeń szpitalnych.

W 2022 r. do Inspekcji Sanitarnej w Zawierciu zostało zgłoszonych 13 ognisk zakażeń szpitalnych, w tym 11 ognisk wywołanych SARS-CoV-2, co stanowiło 84,6 % wszystkich zgłoszonych ognisk zakażeń szpitalnych. Najczęstszym czynnikiem etiologicznym, podobnie jak w roku 2021 był czynnik wirusowy – SARS-CoV-2. W pozostałych 2 ogniskach zakażeń czynnikami etiologicznymi były: *Klebsiella pneumoniae* oraz *Clostridium difficile*, zakażenia wystąpiły wyłącznie u pacjentów (22 osoby). W ogniskach wywołanych przez SARS-CoV-2 zakażeniu uległo łącznie 77 osób, w tym 20 osób z personelu medycznego, wszystkie zakażenia zostały potwierdzone badaniami laboratoryjnymi.

3. Szczepienia ochronne

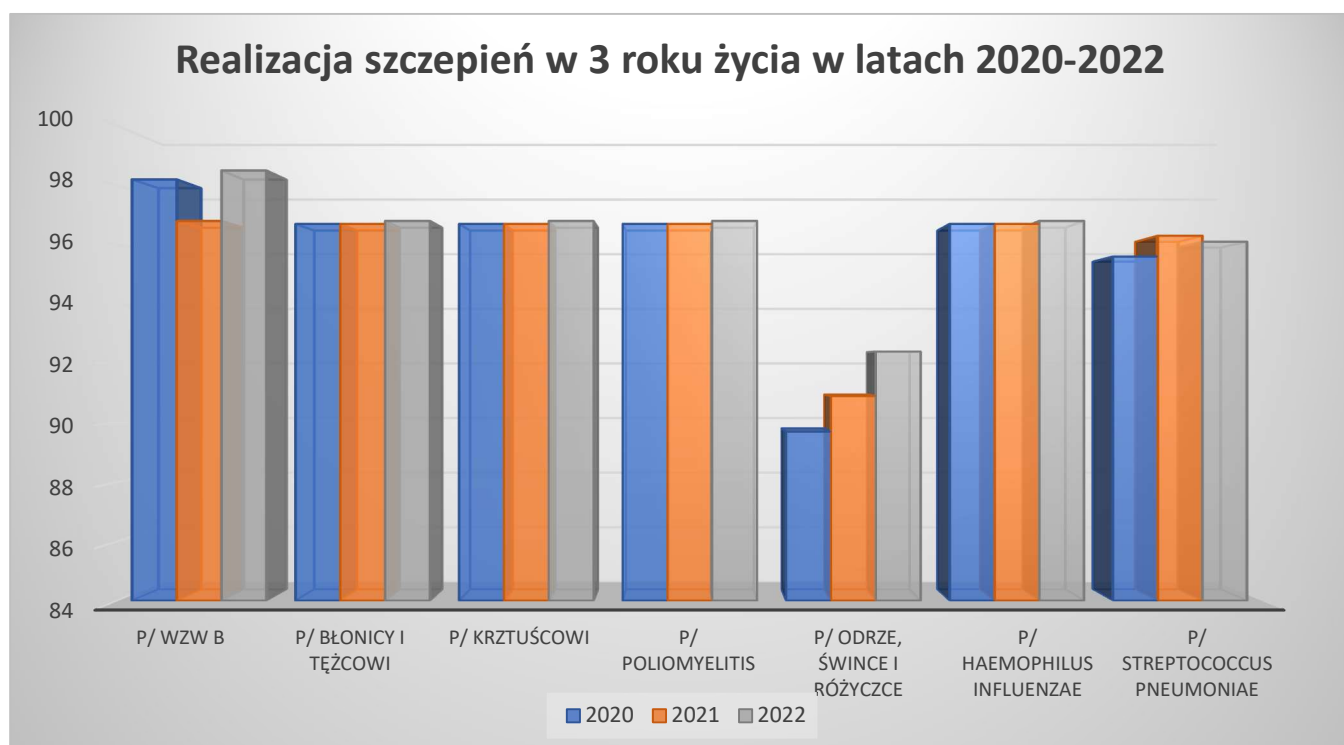
Obowiązek poddawania się szczepieniom ma charakter powszechny i podlegają mu osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

Obowiązkiem szczepień ochronnych objętych jest 13 chorób zakaźnych, są to: błonica, gruźlica, inwazyjne zakażenie *Haemophilus influenzae* typu b, inwazyjne zakażenia *Streptococcus pneumoniae*, krztusiec, nagminne zakażenie przyusznic (świnka), odra, ospa wietrzna, ostre nagminne porażenie dziecięce (poliomyelitis), różyczka, tężec, wirusowe zapalenie wątroby typu B, wścieklizna, a także zakażenia wywołane przez Rotawirusy. W odniesieniu do każdej z tych chorób określono osoby lub grupy osób obowiązane do poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym oraz wiek i inne okoliczności stanowiące przesłankę do nałożenia obowiązku szczepień ochronnych na te osoby. Uzupełnieniem ww. regulacji prawnych jest ogłaszany corocznie przez Głównego Inspektora Sanitarnego w drodze komunikatu Program Szczepień Ochronnych przeznaczony dla lekarzy i pielęgniarek będących realizatorami obowiązkowych szczepień ochronnych.

Na terenie powiatu zawierciańskiego obowiązkowe szczepienia ochronne wykonywano w 40 punktach szczepień nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu. Populacja objęta obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych w roku 2022 liczyła 19 144 dzieci i młodzieży.

Wykres nr 4: Odsetek zaszczepionych dzieci w 3 r.ż.- dane skumulowane lata 2020-2022

Na podstawie posiadanych danych od świadczeniodawców – rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych – dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży w powiecie zawierciańskim w 2022 r.. Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Poziom zaszczepienia dzieci w poszczególnych rocznikach jest zbliżony do poziomu zaszczepienia dzieci w roku 2021. W ramach nadzoru nad szczepieniami w 2022 r. przeprowadzono 78 kontroli w zakresie szczepień ochronnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia, z dnia 21 grudnia 2010 roku w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania do PSSE w Zawierciu zgłoszono: 6 łagodnych niepożądanych odczynów poszczepiennych, 5 po podaniu szczepionek p/ Covid 19 oraz 1 łagodny odczyn u dziecka, po szczepieniu preparatem skojarzonym p/ Błonicy, Tęźcowi, Krztuścowi, Haemophilus influenzae typu b oraz Polio.

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane. W roku 2022 ww. preparatami zaszczepiło się 3330 osób, spośród których najliczniejszą grupę stanowiły osoby zaszczepione przeciwko grypie - 2389 osób oraz osoby zaszczepione przeciwko WZW B - 339 osób.

Problem stanowią osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych. Na koniec 2021 roku liczba dzieci, które nie zostały poddane obowiązkowym szczepieniom ochronnym z powodu uchylania się opiekunów prawnych wynosiła 137, na koniec roku 2022, wskutek uchylania się od szczepień opiekunów 160 dzieci nie zostało uodpornionych zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych. Jako osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych wykazano wyłącznie te osoby, które zobowiązane do poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym zostały zgłoszone przez lekarzy, jako osoby uchylające się spełniając jednocześnie 4 kryteria:- zostały powiadomione przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej o konieczności poddania się obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu w określonym terminie, - nie zgłosiły się do lekarza w celu przeprowadzenia badania kwalifikacyjnego do szczepienia i do samego szczepienia, - nie przedstawiły zaświadczenia o wcześniejszym poddaniu się szczepieniu w ramach szczepień zalecanych, - nie stwierdzono u nich przeciwwskazań zdrowotnych do szczepień lub wskazań do czasowego odroczenia ich przeprowadzenia.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu, jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór nad realizacją szczepień ochronnych, jest uprawniony do żądania w drodze egzekucji administracyjnej wykonania obowiązku szczepień. Organem egzekucyjnym właściwym w sprawie prowadzenia egzekucji obowiązku szczepień jest wojewoda, do którego kierowane są wnioski. Skierowanie wniosku do wojewody

o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień jest poprzedzone wystosowaniem do osoby uchylającej się upomnienia zawierającego wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej, następnie sporządzeniem tzw. tytułu wykonawczego.

Wykres nr 5: Liczba osób uchylających się od szczepień wg informacji zawartych w kartach uodpornienia, w latach 2011-2022.

Reasumując w powiecie zawierciańskim dotychczas nie odnotowano znaczącego spadku uodpornienia przeciw chorobom zakaźnym i poziom wyszczepialności należy uznać za zadawalający. Niemniej, należy obserwować i rzetelnie monitorować sytuację dot. niedopełniania obowiązku szczepień, bowiem ma to istotny wpływ na osiągnięcie odporności zbiorowiskowej w populacji. Wymaga to szczególnego zaangażowania i mobilizacji wszystkich jednostek biorących udział w realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

4. Dopalacze

Z uwagi na zagrożenia stwarzane przez środki zastępcze, tzw. „dopalacze”, prowadzone jest raportowanie podejrzeń zatruc/zatruc środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi. Rejestr prowadzony jest w formie elektronicznej jako System Monitorowania Informacji o Środkach Zastępczych i Nowych Substancjach Psychoaktywnych (SMIOD). Podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz podmioty przeprowadzające badanie pośmiertne zgłaszają państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu, właściwemu ze względu na siedzibę tego podmiotu wystąpienie zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną albo podejrzenie wystąpienia takiego zatrucia albo zgonu, którego przyczyną mogło być albo było zatrucie środkiem zastępczym lub nową substancją

psychoaktywną. Zgłoszone dane gromadzone są w SMIOD i służą do sporządzenia corocznego Raportu Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczącego zatruc środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce. W 2022 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 2 przypadki podejrzeń zatruc/zatruc dopalaczami i nowymi substancjami psychoaktywnymi, w 2021 r (6).

5. Wnioski

1. Do marca 2022 roku sytuacja epidemiologiczna w powiecie zawierciańskim nadal była zdominowana epidemicznym występowaniem zachorowań na Covid-19. Szczyt zachorowań odnotowano na przełomie stycznia i lutego - 3487 zakażeń. Ogółem w 2022 roku odnotowano 5890 przypadków zakażeń SARS-CoV-2.

2. Wzrost zachorowań w stosunku do roku ubiegłego odnotowano w przypadku takich chorób jak: inne bakteryjne zakażenia jelitowe, wirusowe zakażenia jelitowe, biegunki u dzieci do lat 2, borelioza z Lyme, płonica (szkarlatyna), ospa wietrzna, grypa i podejrzenia zachorowań na grypę. Czynniki etiologicznymi odpowiedzialnymi za największą liczbę zachorowań/zakażeń były wirus SARS-CoV-2 – 5890 przypadków oraz grypa - 2546 przypadków podejrzeń i zachorowań na grypę.

3. Pomimo, iż szczepienia przeciwko grypie są bezpieczną i skuteczną metodą profilaktyki i mogą stymulować system immunologiczny przeciwko innym drobnoustrojom, poziom zabezpieczenia społeczeństwa powiatu zawierciańskiego przeciw grypie sezonowej jest nadal niedostateczny (2.11 % populacji powiatu), co stanowi tylko symboliczny procent ogółu ludności.

4. Nie odnotowano znaczącego spadku uodpornienia przeciw chorobom zakaźnym i poziom wyszczepialności jest zadowalający.

5. W związku z uczestnictwem Polski w koordynowanym przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) światowym programie eradykacji poliomyelitis (ostre nagminne porażenie dziecięce) kontynuowany jest aktywny nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi. Wymagany przez WHO, poziom zgłaszalności OPW do nadzoru epidemiologicznego, w 2022 roku został osiągnięty.

6. W zakresie prowadzonego nadzoru nad bezpieczeństwem udzielanych świadczeń zdrowotnych należy stwierdzić, iż podmioty działalności leczniczej posiadają opracowane procedury, instrukcje oraz standardy postępowania mające na celu zapobiegania zakażeniom, w tym opracowane i wdrożone procedury mające na celu ochronę przed zakażeniem SARS-CoV-2.

II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

1. Ocena stanu sanitarnego – ogólna

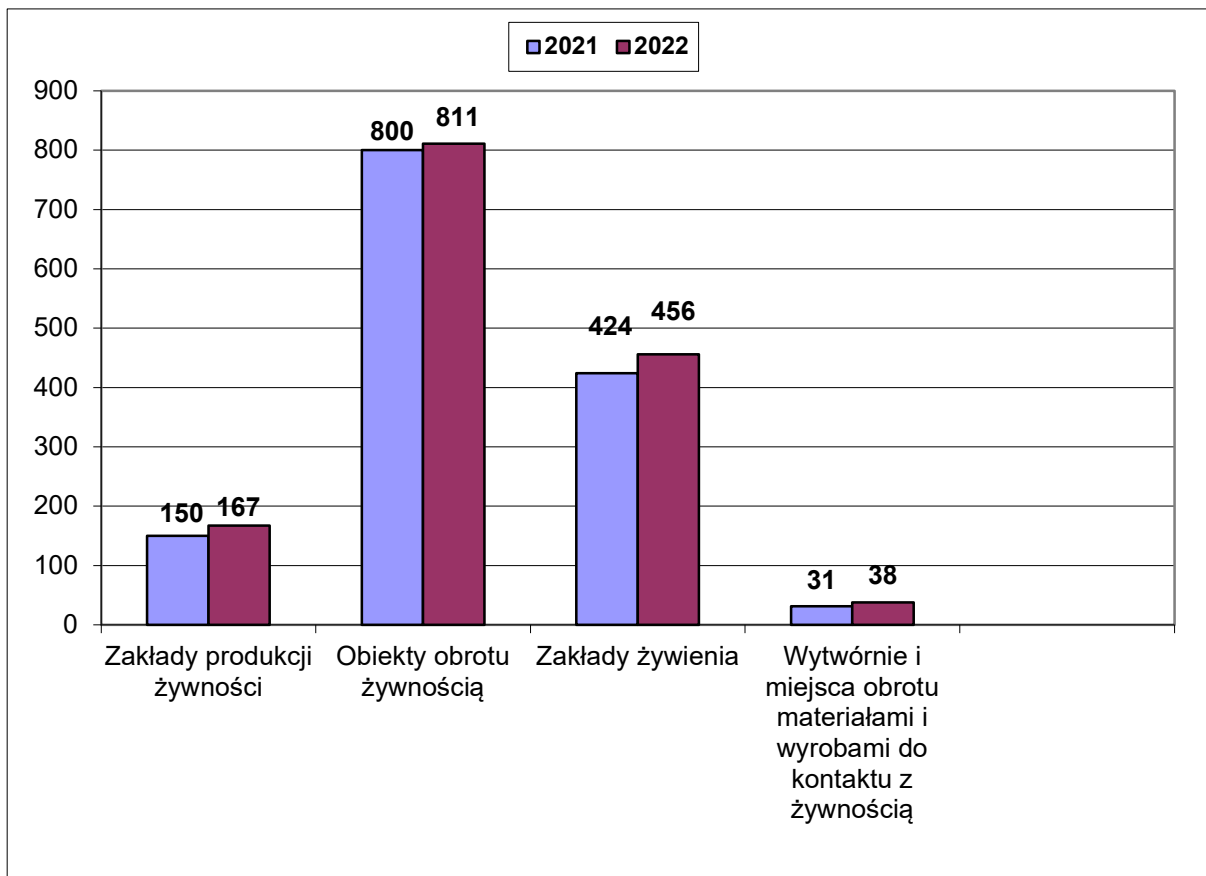
W ramach urzędowej kontroli żywności działania kontrolne prowadzone są zgodnie z wytycznymi do planowania, z uwzględnieniem kategorii ryzyka wynikającej z arkuszy oceny zakładów oraz analizy oceny stanu higieniczno-sanitarnego zakładów z lat ubiegłych. Zakłady o wysokim ryzyku kontrolowane są nie rzadziej niż co 12 miesięcy, te o średnim nie rzadziej niż raz na 18 miesięcy, a te o niskim ryzyku nie rzadziej niż raz na 24 miesiące. W 2022. r. w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności znajdowały się 1472 (1404 w 2021 r.)¹ zakłady (w tym 38 (35) miejsc produkcji i obrotu przedmiotami użytku). Skontrolowano 646 (579) zakładów. We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono 1006 (850) kontroli sanitarnych, w tym 4 (38) kontrole graniczne.

Przeprowadzono 451(391) kontroli kompleksowych z wykorzystaniem arkuszy stanowiącym załącznik do Procedury urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 378 (442) kontroli doraźnych (w tym 73 (60) kontrole interwencyjne), 173 (112) kontrole sprawdzające i 4 (38) kontrole graniczne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu wydał 650 (490) decyzji administracyjnych w tym 103 (96) decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień i 5 (3) decyzji wycofania środków spożywczych z obrotu). Na winnych zaniedbań higieniczno-sanitarnych nałożono 74 (57) mandaty, na łączną kwotę 16 300,00 zł (11 800,00zł). Sporządzono wnioski do WSSE w Katowicach o nałożenie kary pieniężnej za wprowadzanie do obrotu w bufecie szkolnym środków spożywczych niespełniających wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Ponadto wydano 15 upomnień; 3 tytuły wykonawcze oraz 16 postanowień, w tym 13 o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia.

¹ Dane przedstawione w nawiasach dotyczą 2021 roku

Wykres 1. Rodzaj obiektów objętych nadzorem w latach 2021- 2022

2. Działania represyjne w latach 2021 - 2022

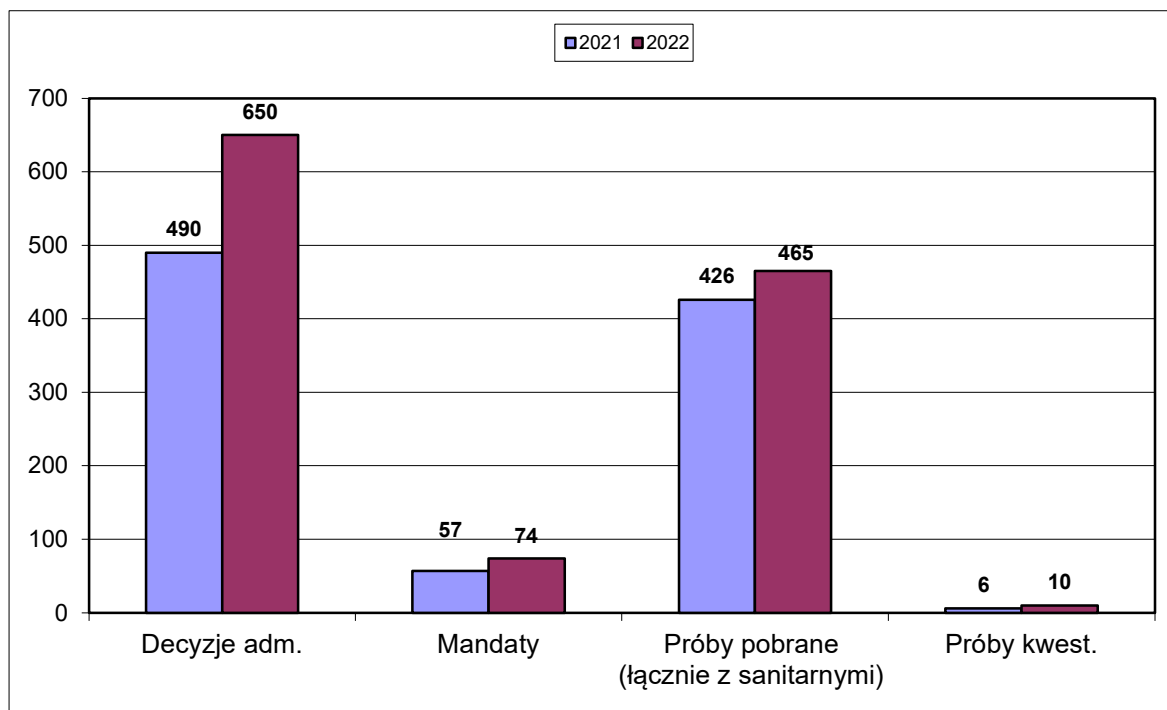

Tabela 1. Stan sanitarny w rozbiciu na grupy obiektów w 2022 r.

Rok 2022	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	W tym: sklasyfikowano obiektów	%	W tym: obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli i rekontroli	Wskaźnik częstości kontroli
Obiekty produkcji żywności	167	85	50,9	64	75	0	0	145	0,87
Obiekty obrotu żywnością	811	334	41,2	233	69,7	0	0	552	0,68
Obiekty żywienia zbiorowego	456	215	47,1	143	66,5	0	0	286	0,63
Wytwórnice i obrót materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	38	14	36,8	10	71,4	0	0	19	0,5
Razem	1472	648	44	450	69,4	0	0	1002	0,68

2. Obiekty produkcji żywności

W roku 2022 w rejestrze zakładów znajdowało się 167 zakładów produkcji żywności, z czego skontrolowano 85. Zatwierdzono 6 obiektów.

Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniano na podstawie obowiązujących arkuszy oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/żywienia zbiorowego/ materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Stan techniczny zakładów produkcji żywności jest zróżnicowany tj. od obiektów zmodernizowanych, dobrze wyposażonych, po zakłady o gorszym stanie technicznym.

W zakładach produkcyjnych do najczęściej występujących uchybień należą: nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych, zniszczony sprzęt i urządzenia, które stykają się z żywnością, niewłaściwy bieżący stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i sprzętu (brak czystości i porządku).

W 2022 r. na właścicieli w/w zakładów wydano 30 decyzji administracyjnych, w tym 21 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień i 2 decyzje zakazujące wprowadzania żywności do obrotu i nakazujące jej wycofanie. Nałożono 12 mandatów karnych na kwotę 3 650,00 zł., 2 decyzje wycofania wydano na właścicieli 2 gospodarstw rolnych, w których

pobrano do badania na obecność metali szkodliwych dla zdrowia pszenicę, pszenżyto i grykę. Przeprowadzone badania w/w produktów wykazały przekroczenie NDP kadmu w stosunku do obowiązujących norm. W piekarniach pobrano 25 próbek (5 próbek żywności do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych oraz 20 próbek sanitarnych: zmiotki lub wytrzepki z koszyczków do badań w kierunku obecności szkodników zbożowo-mącznych). Z pobranych 25 próbek 4 były kwestionowane. Właściciele piekarni ukarano mandatami karnymi oraz wydano 4 decyzje z terminem natychmiastowej wykonalności nakazujące doprowadzenie pomieszczeń i sprzętów w piekarniach do właściwego stanu sanitarnego. Prócz tego pobrano 20 próbek w ciastkarniach, 5 próbek lodów z automatu, 13 próbek w pozostałych zakładach produkcyjnych i 5 w gospodarstwach rolnych. Trzy próbki pobrane w gospodarstwach rolnych zostały zdyskwalifikowane ze względu na przekroczenie NDP kadmu, pozostałe próbki nie podlegały kwestionowaniu. W ciastkarni przeprowadzono ocenę jakości tłuszczu smaźalniczego (poziom związków polarnych) za pomocą szybkiego testu. Wynik był prawidłowy.

3. Obiekty obrotu żywnością

W roku 2022 skontrolowano 334 zakłady obrotu żywnością z 811 prowadzących działalność handlową na terenie powiatu zawierciańskiego, zatwierdzono 43 obiekty. W miejscach obrotu środkami spożywczymi za stwierdzone uchybienia, nałożono na osoby odpowiedzialne 36 mandatów karnych na kwotę 6 750,00 zł. Wydano 84 decyzje administracyjne, w tym 44 nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień i 2 decyzje wycofania: w wyniku stwierdzenia w sprzedaży żywności po upływie terminu przydatności do obrotu lub daty minimalnej trwałości oraz po uzyskaniu sprawozdania z badań laboratoryjnych stwierdzających obecność pleśni i martwych larw w grzybach suszonych (próbka celowana pobrana w wyniku interwencji konsumenta).

Najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego to: niewłaściwy stan powierzchni ścian, sufitów i podłóg, niewłaściwy stan techniczny wyposażenia i sprzętu. Nieprawidłowości natury bieżącej to głównie: brak zachowanej czystości i porządku pomieszczeń i wyposażenia, brak zabezpieczenia żywności nieopakowanej przed zanieczyszczeniem, brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego żywności łatwo psującej się, brak higieny podczas podawania i/lub pakowania żywności.

Ogółem w miejscach obrotu pobrano do badań laboratoryjnych 376 próbek. Trzy próbki nie spełniały wymogów w stosunku do obowiązujących przepisów tj. stwierdzono przekroczenie NDP czerwieni koszenilowej w napoju Grappa, obecność pałeczek Salmonella w 25 g w próbce mięsa mielonego oraz obecność zanieczyszczeń biologicznych tj. pleśni i martwych larw w próbce grzybów suszonych. Pozostałe próbki nie były kwestionowane.

4. Zakłady żywienia zbiorowego ogółem

W 2022 roku skontrolowano 215 zakładów żywienia zbiorowego z 456 prowadzących działalność, w tym 145 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i 70 typu zamkniętego (w tym 4 zakłady usług cateringowych). Najczęstsze uchybienia w zakładach żywienia zbiorowego otwartego to brak porządku i czystości w zakładzie, brak segregacji surowców, półproduktów i wyrobów gotowych w urządzeniach chłodniczych i zamrażających. W zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego (duża gastronomia) nałożono 16 mandatów karnych na kwotę 3800,00 zł, wydano 28 decyzji administracyjnych, w tym 18 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień. W zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego pobrano 16 próbek, w tym 6 próbek sanitarnych (wymazy z rąk pracownika, powierzchni i sprzętu) oraz 10 próbek żywności. Próbki nie były kwestionowane. W zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego nałożono 3 mandaty karne na kwotę 650,00 zł, wydano 11 decyzji administracyjnych, w tym 9 nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień. W zakładzie gastronomicznym przeprowadzono ocenę jakości tłuszczu smażalniczego (poziom związków polarnych) za pomocą szybkiego testu. Wynik był prawidłowy.

Mała gastronomia

W 2022 r. skontrolowano 62 zakładów małej gastronomii i przeprowadzono 81 kontroli. Najczęściej stwierdzano uchybienia: niewłaściwy stan techniczny ścian i sufitów pomieszczeń, brudne urządzenia i sprzęt. Za stwierdzone wykroczenia nałożono 6 mandatów karnych na kwotę 1150,00 zł. Wydano 8 decyzji administracyjnych, w tym 1 nakazującą usunięcie stwierdzonych uchybień. W jednym z kontrolowanych zakładów pobrano 1 próbkę żywności. Przeprowadzone badanie laboratoryjne nie wykazało nieprawidłowości.

5. Ogólna ocena sposobu żywienia

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r., w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1154) stanowi, że środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży muszą spełniać odpowiednie wymagania dla danej grupy wiekowej, wynikające z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej. Najnowsze wydanie obowiązujących „Norm żywienia dla populacji polskiej” pod red. naukową prof. dr hab. n. med. Mirosława Jarosza zostało wydane w 2020 roku przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego–Państwowy Zakład Higieny (NIŻ-PZH).

W 2022 r. przeprowadzono łącznie 40 kontroli, w tym 28 w stołówkach szkolnych, 10 w stołówkach przedszkolnych i 2 w żłobkach. Podczas kontroli korzystano z „List wspomagających ocenę żywienia w szkole/przedszkolu pod kątem spełnienia wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku”. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pobierano również jadłospisy dekadowe w celu przeprowadzenia oceny ilościowej. Analizy dokonywano przy wykorzystaniu programów komputerowych (WIKT, ALIANT). Pobrano łącznie i poddano ocenie 22 jadłospisy dekadowe, w tym 13 w stołówkach szkolnych, 8 w stołówkach przedszkolnych i 1 w stołówce żłobka.

Zaobserwowano niewielkie nieprawidłowości w podaży niektórych składników odżywczych. Była to głównie zwiększona podaż soli/sodu, cukru i białka, a w trzech przypadkach zbyt mała ilość dostarczanej energii. We wspomnianych przypadkach skontaktowano się z placówkami, w których stwierdzono powyższe i przekazano wskazówki odnośnie dokonania korekty sposobu żywienia dzieci i młodzieży korzystających z posiłków.

6. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W 2022 roku na terenie powiatu zawierciańskiego pobrano do badań laboratoryjnych 465 próbek żywności z zakładów produkcyjnych oraz w miejscach obrotu hurtowego i detalicznego. Próbki zostały przebadane w następujących kierunkach; zanieczyszczeń mikrobiologicznych, metali szkodliwych dla zdrowia, mikotoksyn, substancji dodatkowych, znakowania, zanieczyszczeń biologicznych, fizycznych oraz organoleptycznie. Za niezgodne z wymaganiami uznano 6 (0) próbek żywności oraz 4 (6) próbki sanitarne.

Znakowanie 9 próbek było niezgodne z obowiązującymi przepisami. Informacje o nieprawidłowym znakowaniu przekazano do powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych, nadzorujących zakład producenta.

Tabela 2. Jakość zdrowotna środków spożywczych w latach 2021- 2022

Rok	Próbki zbadane*	Próbki zdyskwaliifikowane*	W tym					
			krajowe		UE		Import	
			zbadane	zdyskwaliifikowane %	zbadane	zdyskwaliifikowane %	zbadane	Zdyskwaliifikowane %
2021	388	0	353	0	31	0	4	0
2022	465	6	380	1,58	34	0	19	0

* nie uwzględniono próbek sanitarnych (zmiotki, posiłki kontrolne, zatrucia pokarmowe) i materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Przyczyny kwestionowania środków spożywczych: obecność metali szkodliwych dla zdrowia – 3; zanieczyszczenia mikrobiologiczne – 1; przekroczenie NDP dodatku do żywności – 1; zanieczyszczenia biologiczne - 1

7. Nadzór nad importem/exportem

Działania w zakresie granicznej kontroli sanitarnej towarów pochodzących spoza Unii Europejskiej i eksportowanych do krajów trzecich są realizowane przez państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych, właściwych ze względu na położenie siedzib większych importerów/eksporterów oraz dużych składów celnych. W 2022 r. na terenie działalności państwowego powiatowego inspektora sanitarnego w Zawierciu 3 (2) przedsiębiorców występowało z wnioskami o przeprowadzenie kontroli granicznej żywności, w wyniku czego przeprowadzono: 4 (38) kontrole graniczne żywności, oceniono 4 (49) partie produktów, wydano 4 (40) świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy przekraczający granicę.

Na wniosek przedsiębiorcy z terenu powiatu zawierciańskiego wydano 1 Świadectwo Wolnej Sprzedaży z powodu eksportu suplementów diety do Emiratów Arabskich.

Tabela. 4. Graniczna kontrola sanitarna w latach 2021-2022

Rok	Liczba kontroli	Liczba ocenionych partii żywności	Liczba ocenionych partii materiałów i wyrobów do kontaktu	Wydane świadectwa	Wydane decyzje administracyjne opłatowe	Wydane decyzje zakazu wprowadzania do obrotu
2021	38	49	0	40	39	0
2022	4	4	0	4	4	0

Produktami importowanymi w 2022 r. były wyroby cukiernicze i pszenica ozima, natomiast eksportowanymi osłonki roślinne do środków spożywczych.

8. System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF)

Celem usunięcia źródeł zagrożeń związanych ze spożyciem żywności potencjalnie niebezpiecznej dla zdrowia ludzi, Unia Europejska wprowadziła system wczesnego ostrzegania, który powinien chronić konsumentów przed ryzykiem wystąpienia zachorowań. System ten, mający charakter sieci wymiany informacji istnieje w Unii Europejskiej od 1978 roku. System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach - RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) stworzony został, by zapewnić władzom kontrolującym żywność i pasze efektywne narzędzie do wymiany informacji o środkach podjętych w odpowiedzi na ryzyko wykryte w odniesieniu do żywności i pasz. System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach stał się ważnym elementem polityki ochrony

zdrowia ludności, opierającym się na zbieraniu i szybkim przekazywaniu informacji o produktach żywnościowych, materiałach i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością i środkach żywienia zwierząt mogących stanowić zagrożenie dla zdrowia konsumentów. Zasady funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania i powiadamiania o bezpośrednim lub pośrednim niebezpieczeństwie grożącym zdrowiu ludzkiemu, pochodzącym z żywności lub pasz, zostały zawarte w Rozporządzeniu (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającym ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującym Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającym procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności. W ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF) istnieją trzy typy powiadomień, które na potrzeby sieci krajowej, zgodnie z propozycją Krajowego Punktu Kontaktowego RASFF w Głównym Inspektoracie Sanitarnym, definiowane są w następujący sposób:

- powiadomienie alarmowe – oznacza powiadomienie o zagrożeniu, które wymaga lub może wymagać natychmiastowego działania przez innego krajowego członka sieci RASFF;
- powiadomienie informacyjne - oznacza powiadomienie o zagrożeniu, które nie wymaga natychmiastowego działania przez innego krajowego członka sieci RASFF. Powiadomienie informacyjne może być związane z produktem, w którym wykryto poważne ryzyko, jednak znajduje się on jedynie w obrocie lokalnym, na ograniczonym terenie, nie został wprowadzony do obrotu lub nie znajduje się już w obrocie;
- powiadomienie o odrzuceniu produktu na granicy – oznacza powiadomienie o odrzuceniu partii, kontenera lub ładunku żywności lub paszy, o czym mowa w art. 50 ust. 3 lit. c) rozporządzenia (WE) nr 178/2002. Ponadto wszelkie informacje, które nie zostały przesłane w formie powiadomienia alarmowego informacyjnego lub o odrzuceniu na granicy, a są uznane za istotne pod względem bezpieczeństwa żywności i pasz, są przekazywane jako powiadomienie typu News.

W 2022 r. sekcja żywności otrzymała 86 powiadomień w ramach systemu RASFF (45 powiadomień alarmowych i 41 informacyjnych/news), z czego 21 alarmowych i 24 informacyjne dot. obecności zanieczyszczeń mikrobiologicznych (najczęściej stwierdzano obecności bakterii z gr. Salmonella w świeżym mięsie drobiowym tj. elementach z kurczaka i mięsie z indyka). Pozostałe przypadki dotyczyły np. niedeklarowanych alergenów w chipsach kukurydzianych i ziemniaczanych, ochratoksyny w rodzynekach, mące kukurydzianej i mące BIO, tlenu etylenu w suplementach diety oraz składnikach do produkcji żywności, przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydów w pomidorach, cytrynach, ryżu brązowym, przekroczenia migracji pierwszorzędnych amin aromatycznych lub metali szkodliwych dla zdrowia z wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością

(szczytce uniwersalne, talerz ceramiczny, zestawy szklanek). W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono obecności produktów niebezpiecznych na terenie powiatu zawierciańskiego (zostały wyprzedane, wycofane z obrotu przez dostawcę lub nie zostały wprowadzone do obrotu).

Tabela 3. Zestawienie powiadomień typu RASFF w 2022 r.

Kategorie produktów	Powiadomienie alarmowe	Powiadomienie informacyjne
Mięso i przetwory mięsne	1	-
Owoce, przetwory owocowe	2	2
Warzywa, przetwory warzywne	3	7
Suplementy diety	2	3
Zboża i przetwory zbożowe	4	2
Napoje bezalkoholowe		1
Mleko i jego przetwory		1
Przyprawy	1	2
Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i produkty jajeczne	21	24
Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	4	-
Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	7	-

9. Nadzór nad wyrobami i materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

W 2022 roku przeprowadzono 19 kontroli w 14 zakładach obrotu materiałami lub wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Pobrano 6 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (1 próbkę wyrobów lakierowanych, 1 próbkę wyrobów ceramicznych, 1 próbkę wyrobów z poliwęglanu, 3 próbki wyrobów z tworzyw sztucznych). Wszystkie wyżej wymienione próbki były również oceniane na znakowanie. Pobrane próbki były zgodne z wymogami.

10. Interwencje

W 2022 r. do sekcji HŻŻiPU wpłynęły 44 (35) wnioski o interwencję dotyczące bezpieczeństwa produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności (w tym 21 anonimowych), z czego 9 (13) zgłoszeń uznano za zasadne.

W wyniku złożonych interwencji przeprowadzono 40 (34) kontroli interwencyjnych, nałożono 6 (12) mandatów karnych na kwotę 1400,00 zł, (3450,00) wydano 2 (0) decyzje wycofania i 2 (1) decyzje nakazujące usunięcie usterek technicznych, pobrano 1 próbkę

grzybów suszonych na obecność zanieczyszczeń biologicznych, przeprowadzone badania wykazały obecność zapleśnienia i martwych larw. Kwestionowane, zabezpieczone produkty zostały wycofane z obrotu. Poinformowano również PPIS w Krakowie o wynikach badań, jako jednostkę nadzorującą zakład producenta.

Wnoszone interwencje najczęściej dotyczyły wprowadzania do obrotu niewłaściwej jakości żywności oraz nieprawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego obiektów. Interwencje były rozpatrywane rzetelnie i terminowo. Osoby interweniujące, które podały swoje dane osobowe i adres zamieszkania, otrzymywały odpowiedzi na piśmie. Osoby składające interwencje drogą elektroniczną, otrzymywały odpowiedzi zwrotne na adres e-mail.

Ustalono, że zakłady, w których stwierdzono uchybienia zostaną objęte wzmożonym nadzorem PPIS w Zawierciu.

11. Działania ukierunkowane problemowo/akcje

„Kontrola zakładów prowadzących działalność w miejscowościach wypoczynkowych i przy trasach turystycznych – akcja LATO”

W miesiącach VI – IX 2022 r. przeprowadzono łącznie 94 kontrole w obiektach zlokalizowanych przy trasach turystycznych, pielgrzymek lub w miejscach wypoczynku, wśród nich było 45 zakładów gastronomicznych (w tym 6 obiektów ruchomych), 5 kuchni obozowych, 24 zakłady obrotu żywnością, 13 zakładów produkcyjnych (w tym 6 automatów do lodów i 1 wytwórnia lodów). Niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny stwierdzono w 7 obiektach, w wyniku czego nałożono łącznie 7 mandatów karnych na kwotę 1200,00 zł. Ponownie przeprowadzone kontrole wykazały poprawę stanu sanitarnego. Wydano 11 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości technicznych. Zarządzenia decyzji zostały wykonane w terminie.

Podczas zorganizowanej w Zawierciu imprezy pn. „ŻARCIOWOZY”, skontrolowano 6 przyczep gastronomicznych, nieprawidłowości nie stwierdzono.

W omawianym okresie wpłynęły 3 interwencje dot. w/w zakładów, przeprowadzono 3 kontrole sanitarne, które nie potwierdziły zarzutów.

„Bezpieczne wakacje 2022”

W sezonie letnim w 2022 r. przeprowadzono 15 kontroli 13 miejsc żywienia dzieci i młodzieży zlokalizowanych zarówno w budynkach świadczących usługi hotelarskie jak również obozach pod namiotami (6 kontroli). W jednym przypadku (półkolonie zorganizowane w szkole) stwierdzono uchybienia sanitarno-higieniczne, za które osobę odpowiedzialną ukarano mandatem karnym wysokości 300,00 zł. (brak segregacji surowców i wyrobów gotowych w urządzeniach chłodniczych, brak dezynfekcji jaj, brak procedur z zakresu

dokumentacji GHP/GMP/HACCP, obecność owadów latających w pomieszczeniach kuchni). Ponowna kontrola nie wykazała uchybień. Pozostałe kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

„Realizacja Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności”

Jednym z elementów kontroli kompleksowych, a także kontroli tematycznych była ocena znakowania żywności, w tym zasad oferowania do sprzedaży żywności nieopakowanej lub sprzedawanej „luzem”, pod względem przekazywania konsumentom informacji o znajdujących się w produkcie alergenach. W sumie przeprowadzono 337 kontroli uwzględniających powyższe zagadnienia. W zakładach produkujących żywność (39 obiekty) oceniano znakowanie wyrobów gotowych (pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa żywności) oraz informacje przekazywane odbiorcom żywności nieopakowanej. Porównywano przekazywane informacje ze stosowanymi w zakładach recepturami.

Mimo, że przedsiębiorcy posiadali wymagane informacje to zdarzało się, że wymagały one weryfikacji (dot. zakładów obrotu żywnością). Z tego powodu osoby kontrolujące zakład nadal udzielały wyjaśnień, rozdawano ulotki z przykładami poprawnej informacji o znakowaniu produktów. Również podczas kontroli związanych z zatwierdzaniem zakładów udzielano stosownych informacji.

„Realizacja Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych, w zakresie badań swoich wyrobów, pod kątem ich zgodności z kryteriami mikrobiologicznymi określonymi w załączniku I do w/w rozporządzenia.”

W/w akcja była kontynuacją rozpoczętej w roku 2015 r. i wykazała, że coraz więcej przedsiębiorców posiada badania właścicielskie swoich wyrobów. W 2022 r. przeprowadzono 28 kontroli w zakładach produkcyjnych, podczas których oceniano w/w rozporządzenie, były to głównie ciastkarnie, wytwórnie lodów i automaty do lodów. Podczas kontroli stwierdzono, że właściciele 3 automatów do lodów i 1 ciastkarni nie posiadają wyników badań właścicielskich swoich wyrobów tj. badań mikrobiologicznych. Wydano 4 decyzje nakazujące dot. realizacji wymagań w/w rozporządzenia, z czego 3 zostały wykonane. Decyzja nałożona na właściciela ciastkarni nadal nie została wykonana. W 2022 r. na przedsiębiorcę wystawiono tytuł wykonawczy i 6 postanowień o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia.

„Warunki sprzedaży żywności w sklepach sieci BIEDRONKA”

Na terenie powiatu zawierciańskiego prowadzi działalność 11 sklepów sieci BIEDRONKA. W związku z zaleceniami GIS, wzmożono nadzór nad tego typu placówkami. W omawianym okresie przeprowadzono 21 kontroli (w tym 17 tematycznych) w zakresie oceny bieżącego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń i sprzętów; oceniano czystość wózków/koszy dla kupujących, warunki magazynowania żywności oraz jakość środków spożywczych wprowadzanych do obrotu. W jednym przypadku stwierdzono w sprzedaży środki spożywcze po upływie daty min. trwałości, w związku z czym na osobę odpowiedzialną nałożono mandat karny w wysokości 150,00 zł.

„Sprzedaż wyrobów z bambusa”

W związku z pismem GIS dot. kontroli materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, importowanych z Chin i zawierających niedozwolony składnik - mielony lub sproszkowany bambus, w miesiącach styczeń-kwiecień 2022 r. przeprowadzono łącznie 52 kontrole w miejscach sprzedaży/stosowania w/w produktów, w 28 w sklepach spożywczych, 11 w zakładach produkcyjnych, 11 w zakładach gastronomicznych i 2 w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Podczas w/w kontroli nie stwierdzono w sprzedaży/użyciu wyrobów z bambusa lub z jego dodatkiem.

„AFS – Afrykański Pomór Świń”

Powyższa akcja jest prowadzona od 2016 w związku z rozprzestrzenianiem się na terenie kraju afrykańskiego pomoru świń. W trakcie kontroli obiektów obrotu żywnością i zakładów gastronomicznych, wprowadzających do obrotu mięso i jego przetwory, sprawdzane było pochodzenie w/w produktów, a także oceniany sposób postępowania z odpadami kat. III. Comiesięczne raporty z przeprowadzonych kontroli przesyłane były do WSSE w Katowicach. Łącznie, w ciągu roku, przeprowadzono 226 tego rodzaju kontroli uwzględniających powyższe zagadnienia: 4 w kioskach na targowiskach, 97 w zakładach żywienia zbiorowego i 125 w innych obiektach (sklepy, zakłady produkcyjne). Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami. W zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego nie stwierdzono przygotowywania posiłków z użyciem dziczyzny, a w zakładach obrotu żywnością jego sprzedaży. Przedsiębiorcy posiadali dokumenty potwierdzające pochodzenie mięsa i jego przetworów.

„Nadzór nad sprzedażą ryb”

W związku z obecnością śniętych ryb w Odrze, na polecenie GIS, w miesiącach sierpień – wrzesień 2022 r., podczas przeprowadzanych kontroli planowych oraz kontroli tematycznych podejmowano działania zmierzające do identyfikacji i ustalania źródeł pochodzenia ryb. W okresie tym przeprowadzono 41 kontroli w zakładach handlu detalicznego i zakładach żywienia zbiorowego podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości. Nie odnotowano interwencji konsumentów na jakość spożywanych/wprowadzanych do obrotu ryb.

„Realizacja Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26.07.2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach”

Podczas kontroli w zakładach żywienia dzieci i młodzieży oceniano przestrzeganie wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. W 2022 r. przeprowadzono 51 kontroli w zakładach żywnościowych mieszczących się w jednostkach systemu oświaty, w tym 37 kontroli dot. realizacji w/w rozporządzenia (16 w stołówkach szkolnych, 19 w stołówkach przedszkolnych, 1 w bufecie szkolnym i 1 zakładzie wychowawczym). Kontrola przeprowadzona w bufecie szkolnym wykazała wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niespełniających wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych (...) tj. o zawartości cukru, tłuszczów i soli wyższych niż dopuszcza rozporządzenie. Właścicielkę bufetu skierowano o ukaranie do ŚPWIS na podst. art. 103 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2021, poz. 2021). Prócz tego wydano decyzję nakazującą dostosowanie wprowadzanego do obrotu asortymentu żywności do wymogów przedmiotowego rozporządzenia. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca nie wykazała uchybień w tym zakresie. W pozostałych kontrolowanych zakładach nie stwierdzono nieprawidłowości.

12. Wnioski

1. Stan sanitarno-higieniczny zakładów żywieniowo-żywnościowych na terenie powiatu zawierciańskiego systematycznie się poprawia. Liczba w/w obiektów jest na podobnym poziomie co w latach wcześniejszych; na miejsce zamykanych zakładów otwierają się nowe.

W związku z obostrzeniami p/covidowymi, w ostatnich latach zauważalnie uległa zmniejszeniu liczba kiosków/sklepików szkolnych (nauka on-line).

2. Prowadzony w 2022 r. nadzór sanitarny nad w/w zakładami został zaplanowany na podstawie analizy ryzyka wynikającej z „Arkusza oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/żywienia zbiorowego/materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością”, jak również wnoszonych interwencji.

3. Realizowano plan poboru próbek żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W miarę możliwości próbki pobierano od producentów z terenu powiatu zawierciańskiego.

4. W przypadku otrzymania powiadomień w ramach systemu RASFF prowadzono postępowania wyjaśniające i przesyłano odpowiedzi do ŚPWIS. Uruchomiono dwukrotnie system RASFF, po uzyskaniu sprawozdań z badań napoju Grappa i mięsa mielonego. Produkt jednego z przedsiębiorców z powiatu zawierciańskiego został zgłoszony do systemu RASFF (dot. majeranku w którym stwierdzono obecność bakterii z grupy Salmonella w 25 g).

5. Liczba wnoszonych interwencji dot. działalności żywieniowo-żywnościowej była podobna jak w poprzednich latach, reagowano na każdy zgłoszony sygnał, również anonimowy.

III. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Woda jest niezbędna do utrzymania życia i powinna być dostępna dla konsumentów w odpowiedniej ilości i o właściwej jakości, co należy do zadań własnych gminy. W celu stwierdzenia, że woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego prowadzone są badania wody metodami i w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany jest na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne oraz ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Przytoczone zapisy dotyczą zarówno bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej jak i wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez administratorów ujęć i sieci wodociągowych.

W celu określenia czy spożywana woda jest czysta i bezpieczna dla zdrowia ludzkiego pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu systematycznie pobierają próbki wody do badań i dokonują oceny jej jakości.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia powinna odpowiadać wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Badania jakości wody do spożycia mogą być wykonywane przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości badań zatwierdzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na terenie powiatu zawierciańskiego woda przeznaczona do spożycia produkowana jest przez 65 wodociągów o różnej wydajności:

- produkcja $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$ – 19 urządzeń zaopatrujących 10 686 osób*;
- produkcja 100 – 1000 m^3/d – 24 urządzenia zaopatrujące 47 219 osób*;
- produkcja 1000 - 10000 m^3/d – 3 urządzenia zaopatrujące 57 478 osób*;
- inne podmioty zaopatrujące w wodę – 19 urządzeń.

* podana liczba jest wartością szacunkową uzyskaną od administratorów ujęć i sieci wodociągowych.

Trzy wodociągi zaopatrywane były przez ujęcia znajdujące się poza nadzorowanym terenem, tj.:

1. Stacja Uzdatniania Wody Olkusz – zaopatrywana miejscowość Skałbania, gm. Łazy (liczba ludności ok. 73 mieszkańców). Jest to woda pochodząca z odwodnienia kopalni „Olkusz – Pomorzany” Zakładu Górniczo – Hutniczego „Bolesław”. Woda pochodząca z odwodnienia korytarzy kopalni pompowana jest na powierzchnię szybem „Bronisław”, skąd trafia do stacji uzdatniania gdzie poddawana jest procesowi stałej dezynfekcji lampami UV oraz

dodatkowo, okresowo dezynfekowana jest chlorem gazowym. Administratorem SUW Olkusz jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z.o.o. w Olkuszu,

2. Sieć wodociągowa w Drużykowej zaopatrywana jest przez ujęcie w Dąbrówce, gm. Moskorzew – zaopatrywana miejscowość Drużykowa, gm. Szczekociny (liczba ludności ok. 304 mieszkańców). Administratorem ujęcia zaopatrującego tę sieć wodociągową jest Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

3. Sieć wodociągowa w miejscowości Chruszczobród, gm. Łazy (liczba ludności ok. 1850 mieszkańców) zaopatrywana jest w wodę z ujęcia głębinowego w Dąbrowie Górniczej - Trzebieszawicach. Administratorem ujęcia jest Zakład Usług Wodnych i Kanalizacyjnych w Siewierzu.

Woda pochodząca z ujęć w Wiesiołce, Hutkach Kankach, Niegowonicach oraz na ujęciu Spółdzielczej Agrofirmy w Szczekocinach poddawana jest procesowi uzdatniania, polegającemu na oczyszczaniu wody z ponadnormatywnej zawartości jonów żelaza oraz doprowadzeniu jakości wody do obowiązujących norm pod względem barwy i zapachu.

Na pozostałych ujęciach zainstalowana jest aparatura do automatycznej dezynfekcji wody pompowanej ze studni za pomocą podchlorynu sodu. Na części ujęć prowadzona jest stała dezynfekcja wody na pozostałych prowadzona jest ona okresowo, profilaktycznie.

Woda do spożycia, rozprowadzana jest siecią wodociągową o łącznej długości 998,65 km. Przyjmując, iż na terenie powiatu zawierciańskiego z wody wodociągowej korzysta 115 383 osób (dane szacunkowe uzyskane od administratorów i właścicieli ujęć sieci wodociągowych zlokalizowanych na terenie powiatu zawierciańskiego służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia) natomiast średnia produkcja wody dla całego powiatu wynosi 19 703,5 m³/dobę, to średnie zużycie wody na jednego mieszkańca wynosi 0,17 m³/d.

Ważną kwestią jest stopień zwodociągowania poszczególnych gmin powiatu zawierciańskiego. Większość terenu powiatu jest zwodociągowana. Jednak na terenach obrzeży miast i gmin tj. na terenach do tej pory niezamieszkałych i niezwodociągowanych powstają nowe budynki mieszkalne, które posiadają własne ujęcia wody (studnie indywidualne).

W grudniu 2022 r. wyłączony został całodobowy punkt czerpalny zlokalizowany w Szczekocinach przy ulicy Polnej, z którego do tej pory mogli nieodpłatnie korzystać mieszkańcy.

W 2022 roku pobierano próbki wody do badań w związku z:

- prowadzonym przez PSSE w Zawierciu monitoringiem jakości wody,
- monitorowaniem stopnia zasiedlenia instalacji wody ciepłej przez bakterie Legionella sp.,
- wewnętrzną kontrolą jakości wody przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;

- pobory próbek zleconych przez klientów – poza harmonogramem (między innymi: próbki z nowopowstałych budynków mieszkalnych, próbki wymagane przez Inspekcję Weterynaryjną, próbki pobierane w ramach HACCP) – w 2022 r. pobrano 52 próbki.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano:

- 449 próbek wody do badań fizykochemicznych,
- 299 próbek wody do badań mikrobiologicznych,

W ramach wewnętrznej kontroli jakości wody pobrano:

- 435 próbki wody do badań fizykochemicznych,
- 279 próbki wody do badań mikrobiologicznych.

Ogółem w 2022 r. pobrano 884 próbki wody do badań fizykochemicznych, z czego kwestionowano 59 próbek oraz 578 próbek wody do badań mikrobiologicznych, z których kwestionowano 19 próbek. Każdorazowo po wystąpieniu przekroczeń podejmowane były przez administratorów wodociągów działania naprawcze, a następnie pobierano próbki wody do badań kontrolnych, które wykazywały przydatność wody do spożycia przez ludzi. Przekroczenie parametrów określonych w rozporządzeniu wymaga każdorazowo dokonania oceny zagrożeń i oszacowania ryzyka wystąpienia potencjalnych zdarzeń niebezpiecznych dla zdrowia konsumentów w związku ze stwierdzonym przekroczeniem.

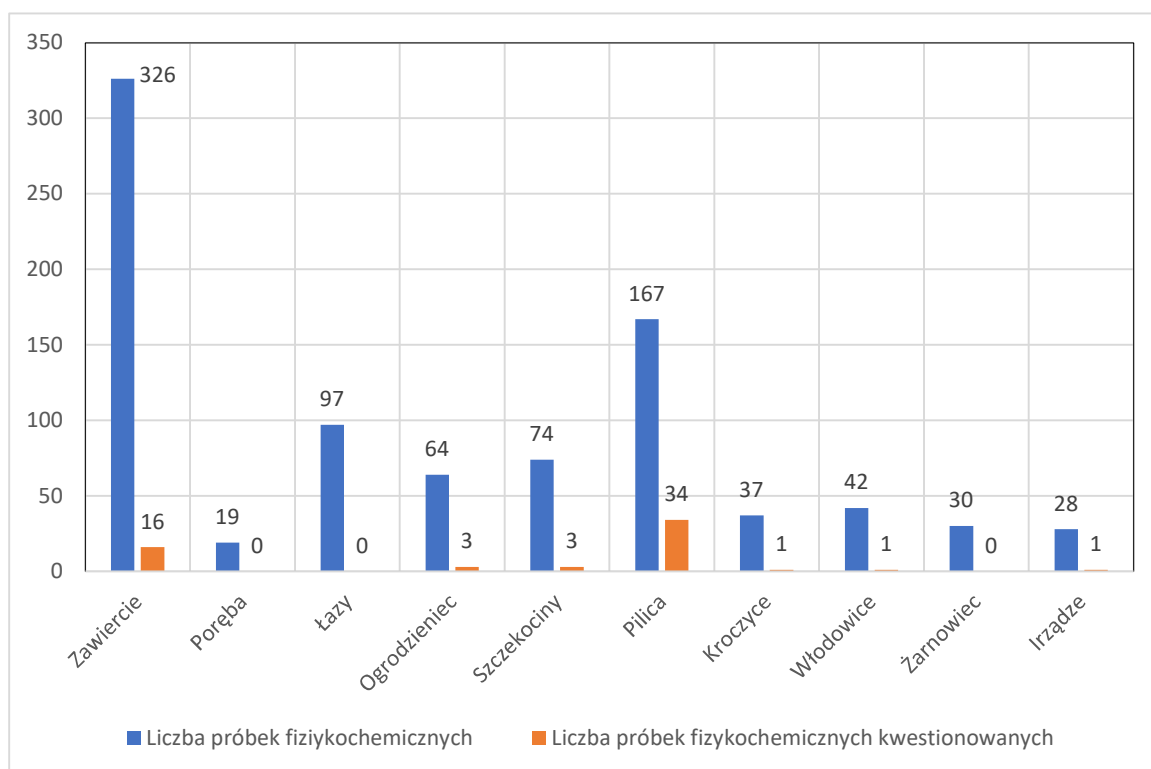
Ponadto w obiektach użyteczności publicznej tj. 10 obiektach hotelarskich, 1 domu opieki, 1 żłobku oraz 3 domach dziecka i 1 szpitalu pobrano 72 próbki wody ciepłej na obecność bakterii Legionella sp. W 1 obiekcie hotelarskim stwierdzono przekroczenia 3 z 4 pobranych próbek oraz w 1 domu dziecka odnotowano przekroczenia w 1 z 3 pobranych próbek. Wykonane badania kontrolne nie wykazały przekroczeń. PPIS w Zawierciu w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294) wydał ocenę o przydatności wody do spożycia w 2022 r. na terenie gmin Zawiercie, Łazy, Poręba, Ogrodzieniec, Pilica, Irządze, Kroczyce, Szczekociny, Żarnowiec i Włodowice.

Analiza przekroczeń parametrów fizykochemicznych

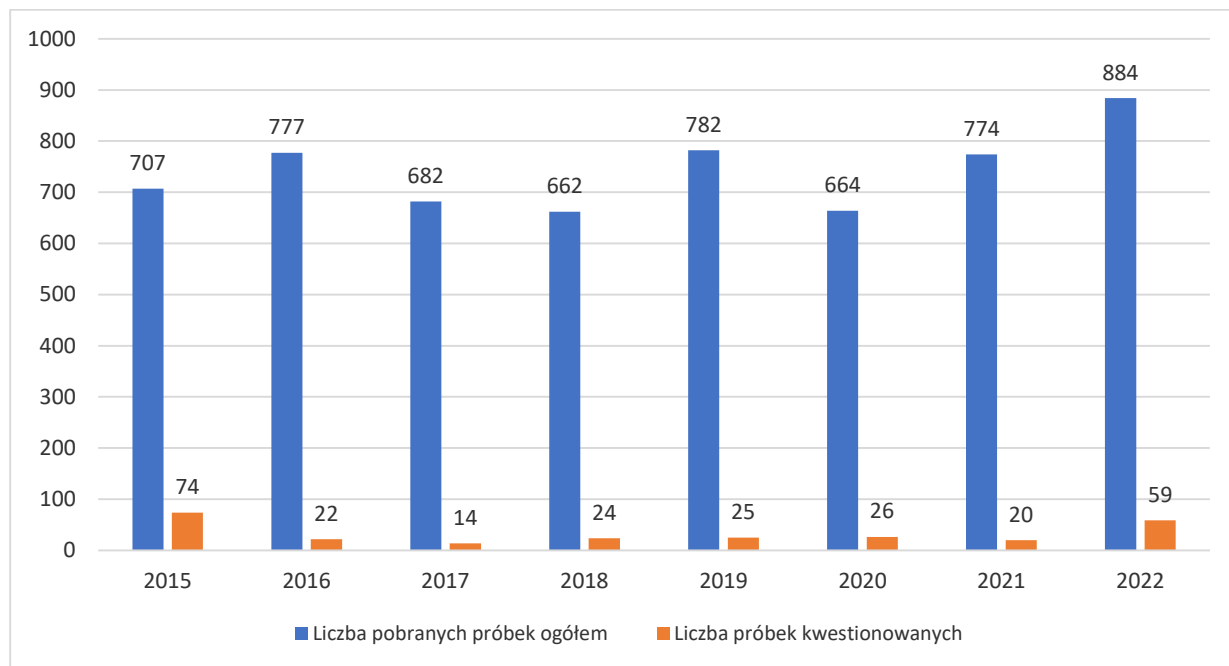
Ryzyko zdrowotne spowodowane związkami chemicznymi zawartymi w wodzie do spożycia różni się od zagrożenia spowodowanego zanieczyszczeniami pochodzenia mikrobiologicznego ze względu na fakt, iż zanieczyszczenia chemiczne na ogół nie wywołują natychmiastowych skutków. Ewentualne zagrożenie zdrowotne spowodowane spożywaniem wody o ponadnormatywnej zawartości parametrów fizykochemicznych może wystąpić w wyniku długotrwałego jej spożywania, natomiast nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia. O walorach smakowych i jakościowych wody decyduje jej skład. Zakres badanych parametrów fizykochemicznych jest bardzo szeroki i obejmuje zarówno

wskaźniki organoleptyczne takie jak: barwa, smak, zapach jak i parametry chemiczne między innymi określana jest zawartość: azotanów, chlorków, siarczanów, poszczególnych metali w wodzie, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, trihalometanów, pestycydów itp. Konsument głównie ocenia jakość wody oraz to czy jest ona zdrowa i bezpieczna do spożycia na podstawie jej barwy i zapachu, jednakże fakt, że woda jest mętna, zabarwiona bądź posiada wyczuwalny zapach, nie daje podstawy do stwierdzenia, że jest ona „niezdrowa”. Zanieczyszczenia mające bezpośredni i istotny wpływ na zdrowie (obecność mikroorganizmów chorobotwórczych, toksyczne związki metali i substancje rakotwórcze) są niewidoczne gołym okiem, a woda płynąc z kranu może być wizualnie kryształowo czysta. Dlatego podstawowym działaniem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest kontrola jakości wody w zakresie substancji szkodliwych, a w przypadku przekroczeń wartości ocena ryzyka i oszacowanie skutków zdrowotnych dla konsumenta.

Wykres 1. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2022 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

Wykres 2. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2015-2022 na terenie powiatu zawierciańskiego

Na wykresach 1 i 2 przedstawiono liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego oraz liczbę pobieranych próbek w porównaniu z liczbą próbek kwestionowanych na przestrzeni lat 2015 – 2022. Zauważyć można wzrost liczby pobieranych próbek w porównaniu do lat poprzednich, dotyczy to przede wszystkim miasta Zawiercia i gminy Pilicy. Sytuacja ta związana była ze wzmożonym monitorowaniem jakości wody pochodzącej z ujęć w Dzwonowicach, Sierbowicach i Kocikowej, gdzie odnotowywane były ponadnormatywne zawartości azotanów oraz na studni zbiorczej w Zawierciu Stary Rynek, gdzie odnotowywane były przekroczenia ołowiu. Pozostałe zanieczyszczenia fizykochemiczne dotyczyły ponadnormatywnej zawartości żelaza oraz stanu organoleptycznego wody, tj. ponadnormatywnej mętności i nieakceptowalnego zapachu.

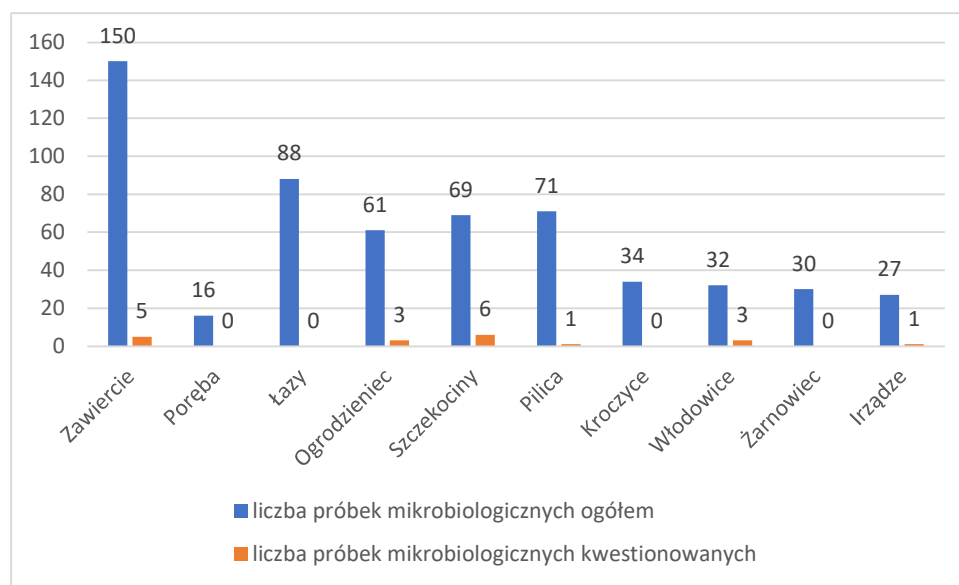
O wszystkich przekroczeniach parametrów wody informowani byli administratorzy ujęć i sieci wodociągowych, podejmowali oni działania naprawcze mające na celu poprawę jakości wody, tj. dezynfekcja wody, wzmożone pompowanie, zmiana źródła zasilania, mieszanie wody z różnych ujęć. Pobierano próby w ramach kontroli wewnętrznej, bieżącego nadzoru sanitarnego, w celu potwierdzenia skuteczności działań naprawczych. Zwiększona częstotliwość badań jakości wody prowadzona jest do momentu długoterminowego utrzymania właściwych parametrów w punktach zgodności i uzyskania wartości parametrycznych określonych w rozporządzeniu. Próbki do badań rekontrolnych wykazywały poprawę jakości wody, niemniej przy kolejnych badaniach zdarzały się przekroczenia i wyniki mieszczące się w zakresie niepewności pomiarów tak więc utrzymanie wzmożonej częstotliwości badań jest w dalszym ciągu jak najbardziej uzasadnione i będzie egzekwowane a PPIS w Zawierciu

w sposób ciągły będzie monitorował i weryfikował wywiązywanie się producentów wody z realizacji działań naprawczych.

Analiza przekroczeń parametrów mikrobiologicznych

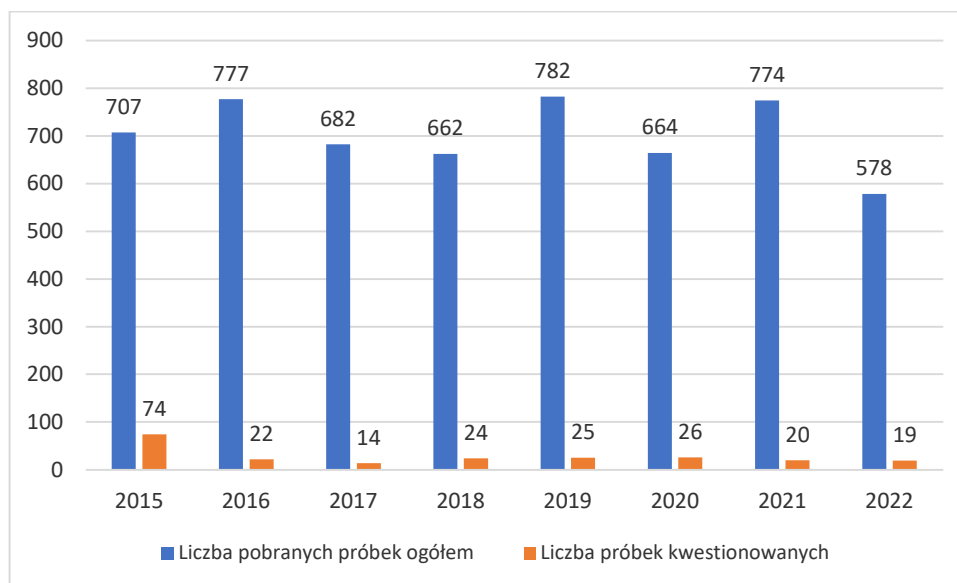
Zanieczyszczenie źródeł wody powoduje występowanie charakterystycznych mikroorganizmów w wodzie, w tym często chorobotwórczych. Ponieważ nie ma możliwości zbadania obecności wszystkich rodzajów mikroorganizmów, które potencjalnie mogą występować w wodzie, jedyną skuteczną metodą jest częste badanie wody na obecność organizmów wskaźnikowych zanieczyszczenia kałowego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w wodzie przeznaczonej do spożycia badane są następujące parametry mikrobiologiczne: bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, Enterokoki (paciorkowce kałowe) oraz ogólna liczba mikroorganizmów w $22^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h. Występowanie w wodzie mikroorganizmów takich jak: *Escherichia coli* i Enterokoki bytujące zwykle w odchodach ludzi i zwierząt stałocieplnych wskazują na zanieczyszczenia typu kałowego. Stanowią one swoisty wskaźnik zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody i ich obecność w wodzie wiąże się z koniecznością podjęcia natychmiastowych działań naprawczych. Charakterystykę jakości wody pod względem mikrobiologicznym przedstawiają wykresy 3 i 4.

Wykres 3. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2022 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

W opisywanym okresie sprawozdawczym pobrano łącznie 578 próbek wody do badań mikrobiologicznych z czego kwestionowano 19 próbek. Większość stwierdzonych przekroczeń dotyczyło ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h i Enterokoków bakterii grupy coli i *Escherichia coli*.

Wykres 4. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2015-2022 na terenie powiatu zawierciańskiego

Wykres 4 obrazuje jak na przestrzeni lat kształtował się stosunek liczby próbek pobranych do liczby próbek kwestionowanych. Na podstawie powyższej oceny można stwierdzić, że mieszkańcy powiatu zawierciańskiego korzystają z wody o jakości odpowiadającej wymaganiom stawianym przez obowiązujące akty prawne.

Podsumowanie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

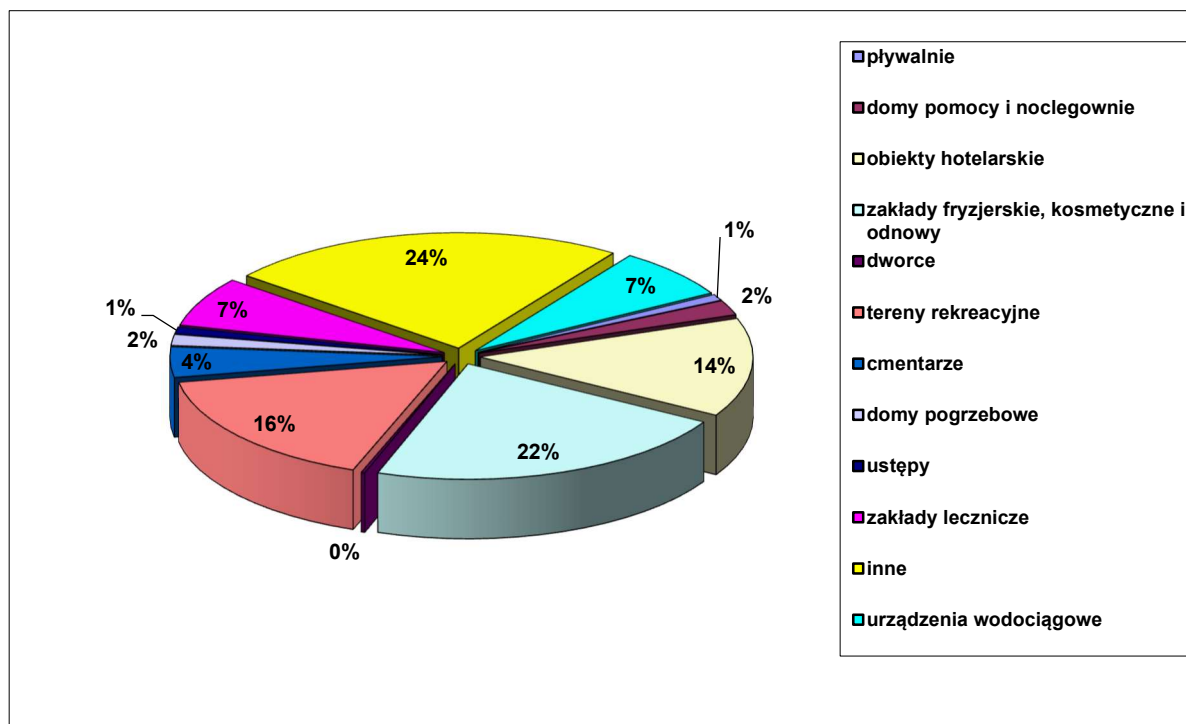
Bezpieczeństwo zdrowotne wody, która stanowi zaopatrzenie dla mieszkańców powiatu zawierciańskiego wymaga prowadzenia działań polegających na współpracy i udziale wielu podmiotów: organów PIS, organów samorządowych, przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w celu zapewnienia szybkiej ścieżki działań w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej, która może stanowić potencjalne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców; opracowaniu niezbędnych wytycznych i procedur postępowania.

Powyższe działania mają charakter zadań długoterminowych i przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

IV. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej

W trosce o zdrowie mieszkańców oraz osób przebywających na terenie powiatu zawierciańskiego, przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu kontrolowali przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Bieżącym nadzorem sanitarnym w zakresie higieny komunalnej objętych było 790 obiektów użyteczności publicznej i 64 podmioty lecznicze. W roku 2022 przeprowadzono ogółem 996 kontroli, w tym: 276 kontroli planowanych, 77 kontroli sanitarnych ponadplanowych oraz 643 kontrole – pobory próbek wody. Wydano 51 decyzji merytorycznych, w tym 8 nakazujących usunięcie uchybień w obiektach użyteczności publicznej, 5 decyzji prolongujących wykonanie decyzji, 9 zbiorczych ocen rocznych wody na pływalniach, 25 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji, 4 decyzje zezwalające na wywóz zwłok lub szczątków za granicę oraz 94 decyzje płatnicze na kwotę 13 185,87 zł, nałożono 1 mandat karny na kwotę 100,00 zł. Wydano 13 postanowień oraz 23 opinie sanitarne.

Wykres 5. Zestawienie grup i ilości obiektów nadzorowanych w 2022 roku w zakresie higieny komunalnej

W obiektach użyteczności publicznej, do których należą obiekty wczasowo-turystyczne (hotele, obiekty hotelarskie nie posiadające kategoryzacji, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki wypoczynkowe), zakłady usługowe (fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu), domy pomocy społecznej, pływalnie, ustępy publiczne, dworce kolejowe, obiekty sportowe, tereny rekreacyjne, ośrodki kultury, apteki, punkty apteczne, sklepy medyczne i zielarskie, parkingi, stacje paliw, targowiska, przystanki autobusowe i kolejowe oraz środki transportu publicznego, cmentarze, zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe,

przeprowadzono 322 kontrole. (Skontrolowano stan higieniczno - sanitarny ok. 37% zewidencjonowanych obiektów). Ponadto w obiektach komunalnych i użyteczności publicznej przeprowadzano wizje w ramach działań przeciwepidemicznych związanych z akcją informacyjno – edukacyjną oraz kontrolą przestrzegania obostrzeń związku z epidemią COVID -19.

Hotele i inne obiekty hotelarskie

Skontrolowano 11 hoteli i 36 innych, nie skategoryzowanych obiektów świadczących usługi noclegowe, przeprowadzono 36 kontroli sanitarnych. Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie stanu sanitarnego tych obiektów było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne, bieżący stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń mieszkalnych i sanitariatów oraz terenu wokół obiektów. Stan sanitarno – porządkowy skontrolowanych hoteli nie budził zastrzeżeń. W skontrolowanych kwaterach prywatnych, z wyjątkiem 1 przypadku, również nie stwierdzono uchybień sanitarnych. W związku z wniesieniem interwencji przeprowadzono kontrolę sanitarną, która potwierdziła zgłoszone nieprawidłowości. Wydano decyzję nakazującą usunięcie uchybień sanitarno-higienicznych i technicznych. Decyzja została częściowo wykonana, termin pozostałych zaleceń upłynie w lipcu 2023r. Ze względu na sytuację epidemiologiczną zgodnie z wytycznymi obiekty te działały w podwyższonym reżimie sanitarnym i przy zachowaniu obowiązujących nakazów, zakazów i ograniczeń.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej są najbardziej liczną grupą obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym. W ewidencji ujęto 202 obiekty, skontrolowano 75, przeprowadzono 78 kontroli. Wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie uchybień, za brak należytej czystości ukarano 1 podmiot mandatem karnym w wysokości 100 zł, w 1 salonie tatuażu wydano zalecenia pokontrolne. Decyzje administracyjne dotyczyły braku odpowiednio wyposażonego stanowiska do mycia i dezynfekcji rąk w salonie oraz opracowania i wdrożenia procedur zapewniających prawidłowe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi i ochronę przed zakażeniami w zakładach świadczących usługi kosmetyczne. Decyzje zostały wykonane.

Ze względu na epidemię COVID-19 obiekty działały w podwyższonym reżimie sanitarnym. Podczas kontroli sprawdzano m.in. czy procedury zapobiegania epidemii są przestrzegane.

W związku z przepisami Ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz.U. z 2017 r. poz. 2111) oraz Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku

związanym z korzystaniem z solarium (Dz.U. z 2018 r. poz. 275), skontrolowano 6 obiektów, w których oferowane są usługi opalania w solarium. Kontrole miały na celu sprawdzenie przestrzegania zakazu udostępniania solarium osobom nieletnim, zakazu reklamy i promocji usług oraz sprawdzenie stanu sanitarnego obiektów. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań określonych w ustawie oraz uchybień natury higieniczno-sanitarnej. Kontrole w tym zakresie będą kontynuowane w 2023 roku.

Domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, noclegownie dla bezdomnych i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Skontrolowano stan sanitarny 3 domów pomocy społecznej dziennego pobytu, 3 placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym lub w podeszłym wieku, 1 noclegowni dla osób bezdomnych oraz 4 obiektów realizujących projekty w zakresie aktywizacji zawodowej i wsparcia dla osób starszych. Podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości w 1 placówce zapewniającej opiekę całodobową osobom, wydano decyzję nakazującą usunięcie zacieków na ścianach i sufitach w jadalni oraz w pomieszczeniu gospodarczym. Kontrola sprawdzająca wykazała, że zalecenia zostały wykonane. W noclegowni dla bezdomnych przeprowadzono 2 kontrole sprawdzające wykonanie decyzji wydanej w 2021 roku, której termin został dwukrotnie przedłużony na wniosek strony.

Tereny rekreacyjne, obiekty sportowe i ośrodki kultury

W 2022 roku skontrolowano 3 obiekty sportowe, 2 obiekty kulturalno-widowiskowo – rozrywkowe, 17 obiektów rekreacyjnych, w tym parki i place zabaw dla dzieci. Uchybienia sanitarne stwierdzono w 1 obiekcie sportowym m.in. zacieki i odpadającą powłokę malarską na ścianach i sufitach, ubytki płytek ceramicznych we wszystkich pomieszczeniach zaplecza obiektu ORLIK 2012. Wydano decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości, którą następnie przedłużono na wniosek strony do 31 maja 2023 r.

Inne obiekty komunalne i użyteczności publicznej

W 2022 roku skontrolowano stan sanitarny i sanitarno-techniczny 8 cmentarzy, 3 domów pogrzebowych, 5 toalet publicznych i 3 ogólnodostępnych, 15 aptek, 2 stacji paliw, 2 parkingów, 2 targowisk, 4 sklepów zielarskich i punktów aptecznych, 8 obiektów basenowych, 1 pralni oraz stan sanitarny 11 przystanków miejskich, 6 samochodów do przewozu zwłok i 3 samochodów do przewozu chorych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w 1 toalecie publicznej – niesprawne urządzenia sanitarne, uszkodzone drzwi.

Ponadto w omawianym okresie wydano 1 decyzję nakazującą wyłączenie z eksploatacji pływalni krytej w obiekcie hotelarskim ze względu na ponadnormatywną liczbę bakterii

Legionella sp. Po podjęciu działań naprawczych wyniki badań były zgodne z wymogami norm i wznowiono funkcjonowanie pływalni. Wydano także 9 decyzji – zbiorczych ocen rocznych jakości wody na pływalniach, 25 decyzji zezwalających na ekshumację zwłok lub szczątków ludzkich, 4 decyzje zezwalające na wywóz zwłok lub szczątków za granicę, nadzorowano przeprowadzanie 18 ekshumacji oraz w 4 przypadkach nadzorowano spełnienie warunków wywozu zwłok lub szczątków za granicę. Wydano na wniosek Starostwa Powiatowego w Zawierciu 13 postanowień dot. sprowadzenia zwłok z zagranicy. Wydano 13 opinii dot. projektów uchwał w sprawie regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach, 6 opinii w sprawie imprez masowych, 2 dot. miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oraz 1 dot. kategoryzacji obiektu hotelarskiego i 1 dot. spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w punkcie aptekarskim. Rozpatrzono 14 interwencji mieszkańców, z czego 8 przekazano do załatwienia zgodnie z właściwością a 6 załatwiono we własnym zakresie. Interwencje dotyczyły między innymi wylewania się fekaliów do piwnic w budynkach wielolokalowych, uciążliwości związanych z hodowlą psów rasowych w mieszkaniu, nieprzestrzegania zakazów, nakazów i ograniczeń związanych z epidemią COVID-19, niewłaściwego stanu sanitarnego w obiekcie hotelarskim i w obiekcie fryzjerskim, niewłaściwego usytuowania pojemników na odpady komunalne, uciążliwości w związku z dokarmianiem gołębi.

Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpieli i rekreacji

W 2022 r. na terenie powiatu zawierciańskiego funkcjonowały dwa miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli pod nazwami Zalew Pilica I oraz Zalew Pilica II. Organizatorem obu miejsc był Burmistrz Miasta i Gminy Pilica. Jakość wody w obu miejscach spełniała wymagania określone dla miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

Pływalnie oraz baseny kryte i odkryte

Nadzór nad pływalniami krytymi i odkrytymi prowadzony jest na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakie powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016 ze zm.).

Na terenie powiatu zawierciańskiego w sezonie letnim 2022 funkcjonowała Pływalnia odkryta przy Hotelu Villa Verde w Zawierciu, ul. Mrzygłodzka 273.

Ponadto pod nadzorem PPIS w Zawierciu znajdują się następujące pływalnie kryte:

1. Pływalnia kryta OSiR w Zawierciu, ul. Pomorska 61
2. Pływalnia kryta Park wodny JURA w Łazach, ul. Topolowa 1
3. Pływalnia kryta przy Hotelu Villa Verde w Zawierciu ul. Mrzygłodzka 273
4. Pływalnia kryta przy Hotelu Fajkier w Lgocie Murowanej 37a
5. Pływalnia kryta przy Hotelu Centuria w Ogrodzieńcu ul. Centuria 1
6. Pływalnia kryta przy Hotelu Poziom 511 w Podzamczu ul. Bonerów 33

7. Pływalnia kryta przy Hotelu Zawiercie w Zawierciu ul. Wierzbowa 6

8. Pływalnia kryta przy Szkole Podstawowej nr 1 w Zawierciu, ul. 11 Listopada 22

Ponadto na terenie gminy Żarnowiec funkcjonuje jeden basen kryty zlokalizowany w Żarnowcu, ul. Miechowska 6, który nie spełnia wymogów dla pływalni. Zarządca kontroluje jakość wody a przeprowadzona kontrola sanitarna nie wykazała uchybień.

Badania wody wykonywane były przez zarządców obiektów zgodnie z zatwierdzonymi przez PPIS w Zawierciu harmonogramami pobierania próbek wody a wyniki przekazywano do PPIS w Zawierciu oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego PPIS w Zawierciu.

Ponadto na terenie powiatu zawierciańskiego w okresie sprawozdawczym funkcjonowały obiekty nie będące pływalniami :

1. Basen odkryty OSiR w Zawierciu, ul. Sienkiewicza 1
2. Basen odkryty OSiR w Zawierciu – Blanowicach
3. Basen odkryty przy OSW „Morsko Plus” w Zawierciu, ul. Zamkowa 70
4. Basen odkryty przy OW „Orle Gniazdo” w Hucisku – wyłącznie dla gości hotelowych
5. Basen odkryty przy Hotelu Ostaniec w Podlesicach – wyłącznie dla gości hotelowych
6. Basen odkryty w Kroczycach, ul. Batalionów Chłopskich
7. Basen odkryty w Porębie, ul. Zakładowa 13 – brodzik

Administratorzy obiektów prowadzili stały nadzór nad jakością wody w basenach. Wyniki badań wykazywały przydatność wody do kąpieli.

Wnioski

1. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej na terenie powiatu zawierciańskiego systematycznie ulega poprawie.
2. W roku 2022 wzrosła liczba obiektów nadzorowanych w stosunku do ubiegłego roku, otwierają się nowe obiekty z branży „beauty” świadczące usługi kosmetyczne, fryzjerskie oraz nowe obiekty świadczące usługi hotelarskie. Powstające zakłady są coraz lepiej wyposażone, urządzone estetycznie , poziom świadczonych usług jest coraz wyższy.
3. Brak obowiązku zgłaszania nowopowstałych zakładów do Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz brak przepisów określających wymagania sanitarne dla tych obiektów utrudnia objęcie nadzorem sanitarnym wszystkich funkcjonujących podmiotów.

V. Ocena obiektów nauczania i wychowania dzieci i młodzieży

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu w 2022 roku bieżącym nadzorem sanitarnym obejmował 145 stałych placówek oświatowo – wychowawczych oraz 164 placówek wypoczynkowych.

Rodzaje placówek stałych	Liczba placówek
Żłobki	11
Przedszkola	27
Samodzielne szkoły podstawowe	39
Samodzielne licea ogólnokształcące (w tym uzupełniające)	4
Samodzielne szkoły Policealne	17
Zespoły Szkół	18
Inne placówki stałe	29
Placówki sezonowe	164

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w placówkach nauczania i wychowania przeprowadzono 171 kontroli sanitarnych w 159 placówkach, wydano 5 decyzji administracyjnych, 74 opinie o zdalnym lub hybrydowym nauczaniu oraz 4 opinie o spełnieniu sanitarnych i lokalowych warunków pobytu.

Przedmiotem czynności kontrolnych w placówkach nauczania wychowania i wypoczynku była ocena warunków sanitarno – technicznych obiektów oraz terenów rekreacyjnych w tym: infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, warunków do utrzymania higieny osobistej przez dzieci i młodzieży, przechowywanie i stosowanie niebezpiecznych substancji chemicznych ich mieszanin w placówkach, dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii, posiadania przez placówki certyfikatów zgodności z Polską Normą na meble edukacyjne i sprzęt sportowy, higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych, dożywiania dzieci i młodzieży, zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych, warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami, ocena organizacji i przebiegu akcji wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży. ocena przestrzegania zaleceń związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych w tym SARS CoV 2.

Podczas przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono uchybień.

Charakterystyka placówek

Żłobki

W roku 2022 na terenie działalności PPIS w Zawierciu funkcjonowało 11 żłobków i klubów dziecięcych, gdzie zapewniono opiekę dla 330 dzieci. Skontrolowano 8 obiektów.

Wszystkie skontrolowane placówki funkcjonowały w budynkach przystosowanych do tego celu. Budynki utrzymane były w dobrym stanie technicznym. We wszystkich skontrolowanych żłobkach i klubach dziecięcych warunki do utrzymania higieny oceniono jako prawidłowe,

wszystkie placówki posiadały dostęp do bieżącej ciepłej wody oraz wyposażone były w środki higieny osobistej. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Przedszkola

W 2022 roku skontrolowano 12 z 27 placówek przedszkolnych, w których zapewniono opiekę dla 971 dzieci. Wszystkie skontrolowane placówki były w dobrym stanie technicznym i sanitarnym.

Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych zapewniono we wszystkich placówkach przedszkolnych. W kontrolowanych placówkach nie stwierdzono urządzeń oczyszczających powietrze w salach pobytu dzieci. Z uwagi na czas pandemii wydzielano zapewniano przy wejściu środki do dezynfekcji rąk oraz termometr bezdotykowy. Personel podczas pracy przestrzegał procedur związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się SARS CoV

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego w 2022 roku dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci w wybranych placówkach przedszkolnych. Łącznie oceniono 502 stanowiska. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Szkoły funkcjonujące samodzielnie oraz zespoły szkół

W 2022 roku na ogólną liczbę 78 szkół funkcjonujących w powiecie zawierciańskim skontrolowano 58. Do placówek tych uczęszczało 12236 uczniów i słuchaczy. Przeprowadzone kontrole w 56 placówkach nie wykazały nieprawidłowości. W 2 placówkach

Zachowane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych i ciepłą wodę przy umywalkach stwierdzono w 56 placówkach szkolnych. W 2 placówkach stwierdzono przekroczenie standardów dostępności do urządzeń sanitarno-higienicznych – wydano 2 decyzje administracyjne. Personel podczas pracy przestrzegał procedur związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się SARS CoV 2.

Ergonomia mebli edukacyjnych w szkołach

Wzorem lat ubiegłych w roku 2022 dokonano oceny doboru mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów. Łącznie oceniono 416 stanowisk. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Analiza tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych w szkołach

Jednym z zadań dotyczących nadzoru nad warunkami higieny procesów nauczania i wychowania jest prawidłowe planowanie nauki i odpoczynku.

W 2022 roku dokonano analizy tygodniowego rozkładu zajęć 506 oddziałów szkół.

W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że zostały uwzględnione zasady higieny pracy umysłowej w zakresie: zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami jest nie większa niż 1 godzina, różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest nie większa od 1 godziny

W 40 szkołach zapewniają przerwy krótsze niż 10 min, ale zapewniają co najmniej jedną przerwę 15-20 min. W 2 placówkach zapewniają wszystkie przerwy 10 min. i przynajmniej jedną przerwę dłuższą.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w szkołach

W 42 oddziałach 6 szkół dokonano oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów. Oceniono łącznie 452 uczniów, 243 uczniów posiadało tornister o wadze nie przekraczającej 10% masy ciała, 111 uczniów posiadało tornister o wadze nie przekraczającej 15 % masy ciała, 24 uczniów posiadało tornister o wadze przekraczającej 15 % masy ciała.

Pozostałe placówki stałe

Na terenie działania PPIS w Zawierciu znajdowało się 29 innych placówek w tym:

- 6 placówek wsparcia dziennego,
- 6 placówek z pobytem całodobowym,
- 2 placówki specjalistyczne,
- 4 placówki wychowania pozaszkolnego,
- 1 placówka kształcenia ustawicznego,
- 10 placówek rekreacyjnych,

Ogółem skontrolowano 22 pozostałe placówki stałe. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Personel podczas pracy przestrzegał procedur związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się SARS CoV 2.

Obecnie na terenie działania PPIS w Zawierciu wszystkie placówki nauczania i wychowania posiadają pomieszczenia sanitarne zlokalizowane we własnych budynkach. W roku 2022 zdecydowana większość placówek podłączona była do kanalizacji centralnej.

Na 58 skontrolowanych szkół wszystkie z nich zapewniły właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej podobnie jak w latach ubiegłych, tzn. był stały dostęp do bieżącej ciepłej wody, mydła w dozownikach, suszarek do rąk bądź ręczników jednorazowych, papieru toaletowego w kabinach ustępowych lub w ich obrębie. Personel podczas pracy przestrzegał procedur związanych z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się SARS CoV 2. W skontrolowanych szkołach i placówkach nie stwierdzono nadmiernego zagęszczenia w salach lekcyjnych, z uwagi na zmniejszającą się liczbę uczniów oraz dobrą bazę lokalową. W związku z sukcesywną termomodernizacją budynków przedszkolnych i szkolnych oraz innych obiektów, związaną zazwyczaj z wymianą stolarki okiennej, jak również centralnego ogrzewania, a tym samym podniesieniem standardu placówek, mikroklimat pomieszczeń, w tym dydaktycznych znacznie się poprawił. Sale lekcyjne, a także inne pomieszczenia były prawidłowo wentylowane, utrzymywana była właściwa temperatura powietrza.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W 42 skontrolowane placówki oświatowe stwierdzono, że:

- 9 placówek posiadało szkolny zespół sportowy z boiskiem

Ponadto w skontrolowanych placówkach stwierdzono, iż:

- 17 placówek posiadało salę gimnastyczną z boiskiem
- 8 szkół posiadało salę rekreacyjną/zastępczą z boiskiem

Na 42 skontrolowanych szkół, 2 z nich nie posiadały własnej infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w 1 szkole podstawowej i 1 liceum ogólnokształcącym główne zajęcia z wychowania fizycznego prowadzone są w innych obiektach.

Podczas kontroli bloków sportowych szczególną uwagę zwrócono na problem niewykorzystywania umywalni i natrysków po planowych zajęciach wychowania fizycznego. Mimo, iż warunki do utrzymania higieny osobistej z roku na rok są coraz lepsze, dzieci i młodzież szkolna korzysta z nich tylko po dodatkowych zajęciach. We wszystkich szkołach pomieszczenia z natryskami były czynne. Szkoły, które nie posiadają wystarczającej infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego organizują zajęcia w obiektach sportowych poza placówką, takich jak hala sportowa, basen czy boiska sportowe miejscowych ośrodków sportowych.

Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

W minionym roku sprawozdawczym spośród 58 skontrolowanych szkół wszystkich typów w 28 prowadzono dożywianie dla uczniów. Przygotowywano posiłki na miejscu w 26 placówkach, natomiast dostarczano w formie cateringu w 2 placówkach. Z obiadów (pełnych i jednodaniowych) łącznie skorzystało 3356 uczniów, w tym 221 z posiłków dofinansowanych. W trakcie kontroli ustalono, że 100% szkół oferowało swoim uczniom możliwość wypicia ciepłego napoju (herbaty) lub wody. Na uznanie zasługuje organizowanie przez 14 placówek drugich śniadań. W trakcie pobytu w szkole z tej formy skorzystało 736 uczniów.

Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych

W 2022 roku zgodnie z § 4a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz. U. z 2003 r. Nr 6 z późn. zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych, sprawdzano czy uczniowie mają taką możliwość. Skontrolowano w tym zakresie 42 szkół i stwierdzono, że wszystkie te szkoły spełniły wymogi rozporządzenia.

Nadzór nad warunkami wypoczynku dzieci i młodzieży

W roku 2022 do bazy Ministerstwa Edukacji Narodowej na terenie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu zostało zgłoszonych 165 turnusów, w tym 152 turnusów organizujących wypoczynek letni i 13 turnusów wypoczynek zimowy. W trakcie trwającego wypoczynku zimowego, na którym przebywało 559 uczestników, skontrolowano 6 turnusów, na których zapewniono właściwe warunki sanitarno-higienicznych. W trakcie trwającego wypoczynku letniego, na którym przebywało 5944 uczestników, skontrolowano 51 turnusów, na których zapewniono właściwe warunki sanitarno-higienicznych.

Inne informacje o podjętych działaniach i przedsięwzięciach pionu Higieny Dzieci i Młodzieży

- W 2022 roku współpracując ze Starostwem powiatowym w Zawierciu – uczestniczono w 5 spotkaniach Komisji Bezpieczeństwa i Porządku. Podczas spotkań monitorowano warunki pobytu, żywienia oraz sposób organizacji zajęć i gier, dla najmłodszych uczestników wypoczynku, odwiedziono 59 turnusów wypoczynkowych. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

- Uczestniczono w przygotowaniu audycja radiowej z cyklu „Eko – ranek” dotyczącej propagowania mycia rąk i zapobiegania rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych .

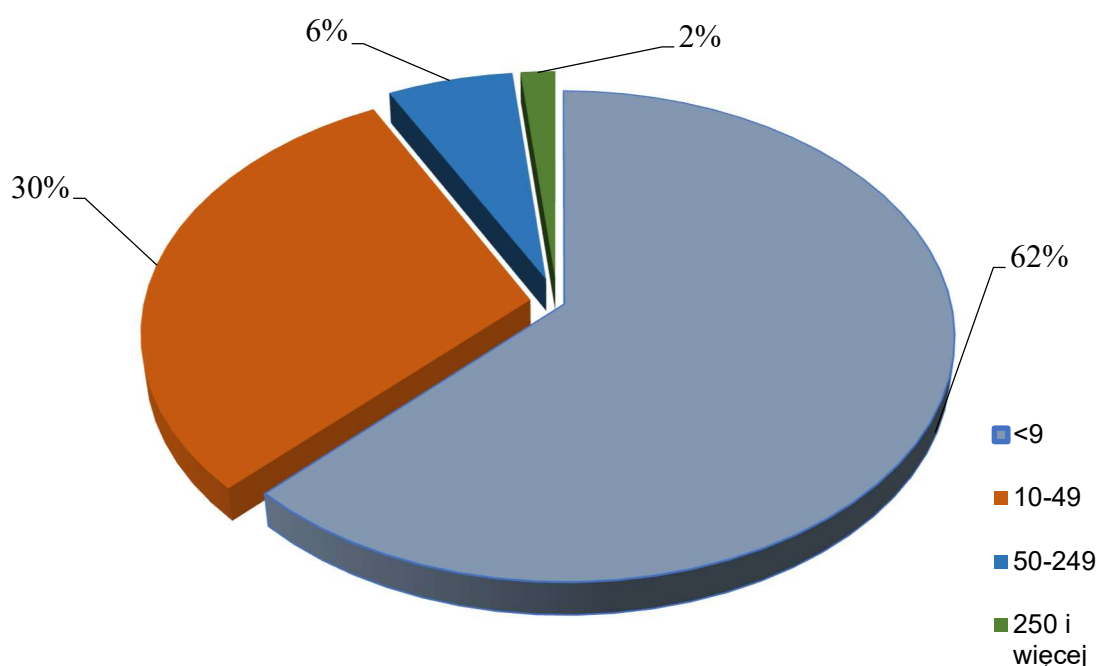
- W 2022 roku podobnie jak w latach ubiegłych w związku z możliwością wystąpienia zachorowań wśród uczniów na grypę i inne choroby zakaźne informowano o konieczności przeprowadzenia pogadank dotyczących profilaktyki chorób zakaźnych w szczególności mycia rąk, spożywania żywności i picia wody. Pozostawiano materiały informacyjne. W sezonie zimowym w związku z utrzymującym się w powietrzu atmosferycznym wysokim stężeniem zanieczyszczeń, mając na uwadze zdrowie uczniów, informowano o konieczności, monitorowania czystości powietrza przed organizowaniem zajęć na powietrzu, na stronie internetowej monitoring.katowice.wiosgov.pl. Informowano o konieczności przeprowadzania wśród uczestników wypoczynku pogadank na temat prawidłowego przygotowania się do wycieczek leśnych i dokładnego sprawdzenia uczestników po powrocie w kierunku obecności kleszczy. Przypominano o konieczności sprawdzania bezpieczeństwa sprzętu wykorzystywanego podczas gier i zajęć organizowanych w czasie trwania wypoczynku dzieci i młodzieży.

VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy

W 2022 roku pod nadzorem sekcji higieny pracy pozostawały 484 zakłady pracy, w których zatrudnionych było ok. 12250 pracowników. W ewidencji sekcji przeważały zakłady małe zatrudniające do 50 pracowników – 447 zakładów, co stanowiło ok. 92 % wszystkich nadzorowanych zakładów. W grupie zakładów dużych zatrudniających powyżej 250 pracowników pozostawało pod nadzorem 8 zakładów pracy.

Rysunek 1. Struktura zatrudnienia w nadzorowanych zakładach pracy

2. Bieżący nadzór nad zakładami pracy

Ogółem w minionym roku przeprowadzono 197 kontroli sanitarnych, którym poddano 170 zakładów pracy zatrudniające łącznie blisko 7 tys. pracowników.

Analiza najczęściej identyfikowanych nieprawidłowości wskazuje, że pracodawcy:

- nie wykonują zgodnie z obowiązującą częstotliwością badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- nie zapewniają pomieszczeń socjalnych o wymaganym standardzie oraz nie utrzymują ich w należytej czystości.

Uchybienia w zakresie substancji i preparatów chemicznych dotyczyły braku odpowiedniego pomieszczenia do przechowywania substancji i mieszanin niebezpiecznych, braku natrysku do przemywania oczu przy stanowisku pracy z produktami żrącymi, braku karty charakterystyki i spisu stosowanych mieszanin niebezpiecznych, braku odpowiedniej odzieży

ochronnej dla pracowników, braku oznakowania miejsc przechowywania oraz instalacji i braku zabezpieczeń przed szkodliwym działaniem składników kąpeli chemicznej.

Uchybienia w zakresie produktów biobójczych dotyczyły udostępniania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej produktu biobójczego bez pozwolenia na obrót produktem biobójczym.

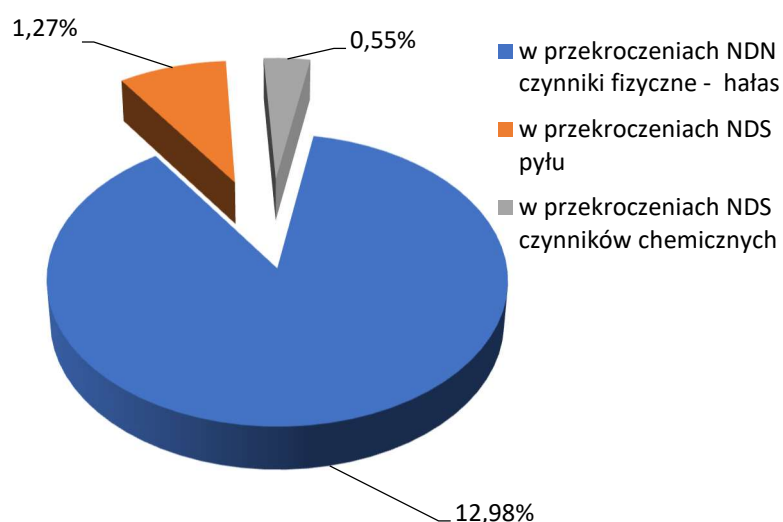
Uchybienia w zakresie czynników biologicznych dotyczyły nieaktualnej dokumentacji oceny ryzyka zawodowego, braku rejestrów i szkoleń pracowników wykonujących prace narażające na działanie szkodliwych czynników biologicznych.

Uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych dotyczyły: braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym oraz braku rejestru pracowników narażonych na działanie procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, braku szkolenia dla pracowników w zakresie ryzyka dla zdrowia wynikającego z narażenia na działanie procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym i braku oceny ryzyka zawodowego w związku z narażeniem na działanie procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym .

Narażenie na czynniki szkodliwe w środowisku pracy.

Przekroczenia normatywów higienicznych w 2022 roku stwierdzono w 22 zakładach. W zakładach pozostających pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w narażeniu na działanie szkodliwych czynników dla zdrowia pracuje ok. 12,33 % ogółu zatrudnionych, z czego:

- w przekroczeniach NDN (hałas, wibracja, mikroklimat gorący) – 1590 osób,
- w przekroczeniach NDS pyłu – 156 osób,
- w przekroczeniach NDS czynników chemicznych – 67 osób.

Część z ww. osób zatrudniona była w warunkach narażenia na więcej niż jeden czynnik szkodliwy.

Największy odsetek pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych stanowi w naszym powiecie branża produkcji metali oraz przetwórstwo tworzyw sztucznych.

Celem poprawy warunków pracy wydano 43 decyzji merytorycznych, w których zobowiązano pracodawców do wykonania ogółem 115 nakazów.

W ramach nadzoru nad działalnością podmiotów gospodarczych zajmujących się przygotowaniem zwłok do pochówku w 2022 wraz z Sekcją Higieny Komunalnej prowadzone kontrole ww. obiektów. Zrealizowano 3 kontrole z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych zakładach.

W związku z realizowanym przez samorzady Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu prowadzono nadzór na pracami związanymi z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z obiektów znajdujących się na terenie powiatu zawierciańskiego. Ogółem przeprowadzono 9 kontroli w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości. Obok kontroli kompleksowych realizowane były również kontrole tematyczne w ramach projektu REACH-EN-FORCE-10 (REF-10) dotyczącego substancji podlegających ograniczeniom oraz w ramach projektu BPR-EN-FORCE-2 (BEF-2) dotyczącego produktów biobójczych pod kątem obecności w ich składzie zatwierdzonych/niezatwierdzonych substancji czynnych.

W związku z serią zatruć u ludzi metanolem, do których doszło na terenie województwa śląskiego przeprowadzono wspólnie z innymi sekcjami kontrole produktów o nazwie handlowej Denaturat, których celem było zidentyfikowanie tych produktów, które w swoim składzie zawierały niedozwoloną ilość alkoholu metylowego. Ogółem przeprowadzono 32 kontrole, zabezpieczono 1318 opakowań produktów z czego przeprowadzono 45 badań na zawartość metanolu. W pobranych próbkach wyrobów z terenu powiatu zawierciańskiego nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Nadzór nad środkami zastępczymi

W 2022 r. na terenie powiatu zawierciańskiego nie odnotowano czynnie działających punktów handlu dopalaczami.

5. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego

W 2022 roku otrzymano 9 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej.

W wyniku przeprowadzonych postępowań administracyjnych wydano 8 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 5 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W ramach prowadzonych postępowań wyjaśniających mających na celu zebranie materiału dowodowego odnośnie narażenia zawodowego i przebiegu zatrudnienia sporządzono 16 kart ocen narażenia zawodowego. Zrealizowano też 15 wizytacji w ramach postępowań dotyczących chorób zawodowych. Prowadzono również postępowania w kierunku

stwierdzenia choroby zawodowej związanej z zachorowaniem na COVID – 19. W 2022 r. wydano 6 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej w związku ze stwierdzonym zakażeniem pracownika wirusem SARS CoV-2.

Zestawienie. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w powiecie zawierciańskim w latach 2016-2022 wg jednostek chorobowych

Jednostka chorobowa	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
1) Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa	-	-	-	-	-	1	
2) Gorączka metaliczna	-	-	-	-	-		
3) Pylice płuc	1	-	-	1	-		1
4) Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	1	-	1	1	-		
5) Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli	-	-	-	-	-		
6) Astma oskrzelowa	-	-	-	-	-		
7) Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	1	-	-	-	-		
8) Ostre uogólnione reakcje alergiczne	-	-	-	-	-		
9) Byssinoza	-	-	-	-	-		
10) Beryloza	-	-	-	-	-		
11) Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych	-	-	-	-	-		
12) Alergiczny nieżyt nosa	-	-	-	-	-		
13) Zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	-	-	-	-	-		
14) Przedziurawienie przegrody nosa	-	-	-	-	-		
15) Przewlekłe choroby narządu głosu	1	2	1	-	-		
16) Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-	-	-		
17) Nowotwory złośliwe	-	-	1	-	-	1	
18) Choroby skóry	-	-	-	-	-		1
19) Przewlekłe choroby układu ruchu	1	-	-	1	-		
20) Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	6	4	5	3	1	3	
21) Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	-	-	2	1	-	1	
22) Zespół wibracyjny	-	-	-	-	-		
23) Choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-	-	-		
24) Choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-	-	-		
25) Choroby układu wzrokowego	-	-	-	-	-		
26) Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	1	-	2	-	1	5	6
Ogółem:	12	6	12	7	2	11	8

VII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawował zapobiegawczy nadzór sanitarny polegający w szczególności na:

- uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- uzgadnianiu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu planowanych przedsięwzięć pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- wydawaniu opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – również co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- opiniowaniu w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- uzgadnianiu dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych.

Ponadto dokonywano odbiorów przekazywanych do użytkowania obiektów budowlanych i wydawano opinie sanitarne dotyczące zgodności wykonania obiektów i przedsięwzięć z projektem budowlanym oraz uczestniczono w wizjach lokalnych. W w.w. zakresie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu w 2022 roku wydano 118 uzgodnień i opinii sanitarnych.

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego miała na celu zapewnienie właściwego stanu higienicznego i zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak:

- obiekty służby zdrowia i obiekty obrotu środkami farmaceutycznymi,
- obiekty handlowo-usługowe, w tym zespoły budynków handlowo-usługowych i sklepy wielkopowierzchniowe,
- obiekty żywnościowe,

- zakłady pracy (obiekty produkcyjne i usługowe) oraz obiekty użyteczności publicznej,
- obiekty infrastruktury technicznej,
- obiekty noclegowe,
- stacje kontroli pojazdów,
- oczyszczalnia ścieków,

a także ochronę zdrowia ludzi, miejsc ich zamieszkania i przebywania przed niekorzystnym oddziaływaniem uciążliwych obiektów przemysłowych i komunalnych oraz dróg.

Począwszy od etapu opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a także w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – w wydawanych opiniach i rozstrzygnięciach zawierano i określano warunki dotyczące ochrony powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych, ochrony powietrza atmosferycznego, zapewnienia ochrony akustycznej i innych mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań i ewentualnych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi oraz warunków ich zamieszkania.

Przy opiniowaniu przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko zwracano uwagę na zasięg potencjalnego oddziaływania przedsięwzięcia w celu wyeliminowania przekroczeń standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący inwestycję ma tytuł prawny przeprowadzono również wizje lokalne w terenie.

Jednym z ważniejszych elementów w działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pod kątem wpływu projektowanego sposobu zagospodarowania terenu na takie elementy jak: powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, krajobraz, rośliny, zwierzęta oraz ludzi we wzajemnym ich powiązaniu. Podstawą ich uzgodnień są opracowania zawierające analizy i oceny oddziaływania na środowisko tzw. prognozy oddziaływania na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

Mając na uwadze szeroko rozumianą ochronę zdrowia publicznego w przeprowadzanej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zwracano szczególną uwagę na:

- właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do picia o odpowiedniej jakości i ilości,
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów,
- ochronę ludności przed nadmiernym hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza,

- prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia środowiska przy realizacji postanowień opracowywanego planu.

Ponadto w celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania zabudowy przemysłowej na otoczenie zwracano uwagę na oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, szczególnie intensywnie wykorzystywanych. W 2022 roku w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonano uzgodnień 29 dokumentacji planistycznych (miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) po wcześniejszym uzgodnieniu na wniosek organów zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, sporządzanej do projektowanych planów oraz studiów. Opiniowane dokumenty dotyczyły miasta Zawiercia oraz gminy: Kroczyce i Ogrodzieniec.

Przedłożone do zaopiniowania w roku 2022 dokumenty planistyczne, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - miały głównie charakter porządkujący i kodyfikujący ustalenia obowiązujących planów, przy jednoczesnym zwiększaniu powierzchni zabudowy poprzez wskazanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną. Poszerzanie funkcji terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, wielorodzinną i usługową wiązało się z zapewnieniem odpowiedniej ilości terenów zielonych, przestrzeni publicznych, miejsc parkingowych, a także stworzenia warunków dla rozwoju infrastruktury społecznej, komunikacyjnej i technicznej. Wyznaczanie nowych terenów i poszerzanie terenów już zainwestowanych w stosunku do zapisów obecnie obowiązujących planów wynikało przede wszystkim z konieczności dostosowania polityki przestrzennej miast i gmin do potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców, domagających się zmiany kierunków zagospodarowania terenu w celu prowadzenia działalności usługowej i produkcyjnej, a także rolniczej.

W przesyłanych dokumentach uwzględniane i wskazywane były również priorytety ekologiczne traktowane jako cele nadrzędne w rozwoju gospodarczym zarówno miasta Zawiercie jak i pozostałych jednostek samorządowych. Przyjęte cele były zgodne z założeniami polityki ekologicznej Państwa oraz z celem nadrzędnym określonym w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do 2024 roku.

Cele długookresowe zakładały między innymi kontynuację działań związanych z poprawą jakości powietrza, ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii ze źródeł

odnawialnych, ochronę jakości wód podziemnych oraz przywrócenie dobrej jakości wód powierzchniowych.

Dokumenty dotyczyły między innymi:

- Mppz w miejscowości Siemiężyce, gm. Kroczyce,
- Mppz dla miasta Zaiwercia ul. Zbożowa,
- Mppz dla miasta Zaiwercia dla terenów położonych w rejonie ul. Krzywej i Miejskiej,
- Mppz miasta Zawiercia dla obszaru obejmującego Osiedle Piłsudskiego,
- Mppz miasta Zawiercia ul. Wschodnia,
- Mppz dla fragmentu obszaru miejscowości Parkoszowice w Gminie Włodowice,
- Mppz dla fragmentu obszaru miejscowości Gora Włodowska w Gminie Włodowice,
- Mppz dla fragmentu obszaru miejscowości Rzędkowice w Gminie Włodowice,
- Mppz dla fragmentu obszaru miejscowości Włodowice w Gminie Włodowice,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pilica,
- Mppz Miasta Poręba,
- Mppz Zawiercie, ul. Łośnicka, Murarska i Powstańców Śląskich,
- Mppz Gminy Ogrodzieniec – etap 1,
- Mppz Zawiercie, ul. Inwestycyjna.

Głównym celem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego było stworzenie w formie prawa miejscowego warunków zagospodarowania terenu, które pozwolą maksymalnie podnieść walory przedmiotowego terenu, a jednocześnie usankcjonować ustalenia wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Ponadto wydano 1 postanowienie o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla przedsięwzięcia zlokalizowanego na terenie, dla którego brak jest planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego.

Opinia dotyczyła warunków zabudowy dla zmiany sposobu użytkowania budynków gospodarczych na budynek gospodarczo-garażowy z pomieszczeniami ogólnodostępnej toalety publicznej w Szczekocinach.

W 2022 roku na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonano 10 uzgodnień przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, prowadzono jednocześnie korespondencję z urzędami w celu wyjaśnienia braków lub niejasności w raportach.

Uzgodniane przedsięwzięcia to:

- Budowa walcowni kształtowników stalowych gorącowalcowanych długich w Zawierciu.
- Optymalizacja mocy produkcyjnych przez zabudowę nowoczesnego pieca topialnego o wydajności powyżej 20Mg wytopu na dobę w Odlewni w Zawierciu.
- Modernizacja części mechanicznej instalacji MBP w celu zwiększenia poziomów recyklingu w Zawierciu.
- Budowa Centrum Przetwarzania i Zbierania odpadów niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne w Ogrodzieńcu.
- Zmiany w instalacjach do przetwarzania odpadów eksploatowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Zawierciu.
- Zmiany w instalacjach do przetwarzania odpadów eksploatowanych przez w Zawierciu.
- Nadbudowa istniejącej kwatery KOBYLARZ II składowiska odpadów innych niż niebezpieczne ZGK Zawiercie.
- Zakład przetwarzania i zbierania odpadów wraz z infrastrukturą w Szczekocinach.
- Przetwarzanie w procesie odzysku odpadów betonowych na terenie zakładu w Fugasówce gm. Ogrodzieniec.
- Instalacja do odzysku odpadów Ogrodzieniec.

W ramach prowadzonego postępowania na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dotyczącego opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – wydano 39 opinii sanitarnych, prowadzono jednocześnie korespondencję z urzędami w celu wyjaśnienia braków lub niejasności w kartach informacyjnych przedsięwzięć. Siedem opinii nakładało obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. 2 sprawy zakończone pismem i jedną sprawę przekazano do WSSE w Katowicach.

Przesłane wnioski organów dotyczyły:

- 11 opinii sanitarnych dotyczących budowy farm fotowoltaicznych,
- 10 opinii sanitarnych dotyczących budowy dróg i mostów,
- 5 inwestycji związanych z gospodarką odpadami,
- 2 inwestycje związane z budową studni głębinowej,
- 2 inwestycje związane z rozbudową oczyszczalni ścieków,
- przystosowania istniejących prasonożyc zlokalizowanych na terenie stacji demontażu pojazdów do przetwarzania złomu,
- instalacji do przetwarzania gumy i silikonu,
- instalacje do produkcji pelletu,

- zakład rozbioru drobiu,
- budowa naziemnego modułu AdBlue,
- budowa hal produkcyjno-magazynowych,
- budowa centrum handlowego.

Na ww. etapach postępowania, w ramach prowadzonej oceny, zwracano szczególną uwagę na zapewnienie odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych w miejscu zamieszkania i przebywania ludzi na terenach bezpośrednio sąsiadujących lub będących w strefie oddziaływania przedsięwzięć, w zakresie:

- wyboru optymalnego wariantu realizacji inwestycji i określenia warunków realizacyjnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- stosowania stref buforowych – pasów zieleni izolującej, oddzielających tereny przemysłowe od terenów chronionych,
- zabezpieczenia ludności przed ewentualnymi uciążliwościami związanymi z emisją hałasu (zakłady przemysłowe i usługowe itp.),
- zabezpieczenia ludności przed wpływem i oddziaływaniem emisji zanieczyszczeń do powietrza przez uciążliwe zakłady poprzez zastosowanie odpowiednich emitorów i urządzeń pochłaniających substancje szkodliwe dla zdrowia (redukcja emisji),
- zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych przebywania ludzi w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi poprzez zastosowanie odpowiednich materiałów i wyrobów budowlanych, a także zapewnienia prawidłowej funkcji oraz odpowiedniego programu pomieszczeń.

Ze strony mieszkańców nie odnotowano żadnego protestu.

Uzgadniana dokumentacja projektowa dotyczyła technologii na potrzeby budowy kompleksu budynków związanych z pierwszym wdrożeniem przemysłowym innowacyjnych technologii recyklingu baterii litowo-jonowych i katalizatorów w Zawierciu. W tym przypadku była prowadzona również korespondencja z inwestorem.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 77 kontroli sanitarnych i wizji lokalnych, związane z uczestnictwem w dopuszczeniu do użytkowania zrealizowanych obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych. Kontrole obiektów były przeprowadzane, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zgodność wykonania inwestycji z zatwierdzonym projektem budowlanym oraz pod kątem stosowania materiałów i wyrobów, posiadających stosowne atesty i certyfikaty higieniczne. Wizje pozwalały na rozpoznanie w terenie warunków przed przystąpieniem do realizacji inwestycji.

Uczestniczono w dopuszczeniu do użytkowania 15 obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych.

Kontrole dotyczyły między innymi:

- budynków produkcyjnych oraz hal produkcyjnych,
- budynki noclegowe,
- budynków biurowych, rekreacyjnych oraz magazynowych
- budynków i lokali handlowo-usługowych,
- restauracji,
- centrum stomatologii,
- obiektów handlowych,
- stacji kontroli pojazdów,
- oczyszczalni ścieków,
- pralni
- infrastruktury drogowej (most).

Na etapie uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych prowadzona jest współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w przypadku obiektów wytwarzających środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego.

Kontrole obiektów przeprowadzane były wspólnie z pracownikami poszczególnych sekcji nadzoru sanitarnego PSSE w Zawierciu. Kopie wydawanych opinii sanitarnych przekazywane były do odpowiedniej sekcji nadzoru sanitarnego, uczestniczącego w odbiorze.

W ramach pracy zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadzona jest stała współpraca z regionalną dyrekcją ochrony środowiska, organami inspekcji weterynaryjnej, nadzoru budowlanego, organami samorządu terytorialnego. Szczególnie dotyczy to rozpatrywania spraw na etapie sporządzania i uzgadniania dokumentów planistycznych związanych z zagospodarowaniem przestrzennym miast i gmin, uzgadniania uwarunkowań środowiskowych planowanych przedsięwzięć oraz uzgadniania dokumentacji projektowej, zwłaszcza obiektów użyteczności publicznej i infrastrukturalnych, realizowanych przez gminy ze środków pomocowych UE. Współpraca ta jest prawidłowa.

Sprawy konsultowane są również z Oddziałem Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego WSSE w Katowicach, do którego wysyłane są kopie wszystkich rozstrzygnięć (opinii) podejmowanych przez PPIS w Zawierciu.

Wszystkie sprawy rozpatrywane i załatwiane przez zapobiegawczy nadzór sanitarny są omawiane i konsultowane w poszczególnych sekcjach nadzoru sanitarnego PSSE.

W trakcie rozpatrywania spraw zwracano szczególną uwagę na przystosowanie obiektów budowlanych i pomieszczeń w zakresie dostępności (pochylnie, windy) i możliwości korzystania (odpowiedniej szerokości drzwi, toalety wyposażone w uchwyty i pochwyt przy przyborach sanitarnych) przez osoby ze szczególnymi potrzebami.

VIII. Działania w zakresie promocji zdrowia i komunikacji społecznej

W zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia kierunki działań wynikały z wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych wśród społeczeństwa. Pracownicy oświaty zdrowotnej inicjowali, organizowali, koordynowali programy edukacyjno-zdrowotne oraz akcje prozdrowotne.

W związku z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 i w jej konsekwencji zamknięciem niektórych placówek oświatowych realizacja bieżących edycji programów nie była w pełni możliwa.

• **„Klub zdrowego przedszkolaka”** - głównym celem projektu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci poprzez propagowanie zdrowego stylu życia w placówkach przedszkolnych. Działania kierowane są do przedszkolaków i mają na celu wzbogacenie wiedzy dzieci z dziedziny zdrowia, wykształcenie u nich postawy prozdrowotnej, nabycie określonych umiejętności oraz przyswojenie prawidłowych przyzwyczajzeń i nawyków higieniczno-zdrowotnych.

Zajęcia edukacyjne poruszają następujące zagadnienia:

- prawidłowe odżywianie – p.h. „Żywienie na wagę zdrowia”
- aktywność fizyczna
- higiena rąk/profilaktyka chorób zakaźnych – p. h. „ Szkoła czystych rąk”
- promieniowanie słoneczne – p. h. „Brązowo, ale czy zdrowo?”

W ramach projektu kontynuowana jest akcja ph. „Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana”. Treść bajki, opowiadającej o przygodach pluszowego niedźwiadka mieszkającego w przychodni, ma ułatwić dzieciom zrozumienie znaczenia szczepień ochronnych dla ich zdrowia i złagodzić ewentualne obawy związane z wykonywaniem szczepienia. Zajęcia były prowadzone są w różnych grupach wiekowych. W roku szkolnym 2021/2022 do programu przystąpiło 25 placówek, ogółem zadania realizowało 4117 osób: dzieci przedszkolne, kadra pedagogiczna, rodzice, opiekunowie.

• **Przedszkolna edukacja antytytoniowa „Czyste Powietrze Wokół Nas”**. Program ma charakter profilaktyczny i dostosowany jest

do możliwości psychofizycznych dzieci 5 i 6 letnich.

Celem głównym programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie

umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. W ramach programu w przedszkolach i w oddziałach przedszkolnych przeprowadzono działania edukacyjne, które miały na celu:

- zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń,
- zwiększenie wiedzy na temat skutków palenia papierosów,
- wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymów.

Zajęcia mają charakter warsztatowy. Ta forma dostarcza dzieciom najwięcej okazji do uczenia się przez doświadczenie i zgodnie z zasadami nowoczesnej edukacji zdrowotnej akcentuje aktywny udział dzieci w tym procesie.

Poza ciekawą wycieczką, podczas której mogą zaobserwować, co i jak dymi, omawiają tak ważną kwestię, jak wpływ dymu nikotynowego na zdrowie człowieka.

W roku szkolnym 2021/2022 do programu przystąpiło 16 placówek, ogółem zadania realizowało 1630 osób: dzieci przedszkolne, kadra pedagogiczna, rodzice, opiekunowie.

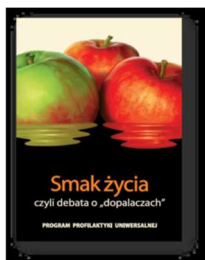
• **Program ekologiczny dla przedszkoli pt. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”.** Program powstał w porozumieniu pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, a Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dedykowany jest dzieciom przedszkolnym w wieku 5-6 lat, rodzicom i opiekunom oraz nauczycielom wychowania przedszkolnego.

Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Główne założenie programu to: zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia, zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych. W roku szkolnym 2021/2022 do programu przystąpiło 23 placówek, ogółem zadania realizowało 1496 osób: dzieci przedszkolne, kadra pedagogiczna, rodzice, opiekunowie.

• **„Bieg po zdrowie” - programu antytytoniowej edukacji zdrowotnej.** Głównym celem działań edukacyjnych jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia

papierosów. Program jest skierowany do uczniów klas IV szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9 - 10 lat). W roku szkolnym 2021/2022 program realizowało 501 uczniów w 15 szkołach.

- **„Smak życia, czyli debata o dopalaczach”** – program profilaktyki uniwersalnej skierowany do uczniów klas VII, VIII szkół podstawowych, nauczycieli, rodziców i opiekunów. Cel interwencji to profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku dzieci i młodzieży; dostarczenie młodym ludziom w wieku 13-15 lat podstawowych informacji o kontekście używania tzw. dopalaczy i o samych „dopalaczach” w celu zwiększenia ostrożności uczestników i zmniejszania ich wartości na kontakty z tymi produktami; zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy. W roku szkolnym 2020/2021 program realizowało 1781 osób w 23 szkołach.

Programy skierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych

- **„Podstępne WZW”**– celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C; przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HAV, HBV i HCV; uświadomienie zagrożeń wynikających z zakażenia i zasad profilaktyki w tym zakresie. W roku szkolnym 2021/2022 program realizowało 1980 osób w 15 szkołach.

- **„Ars, czyli jak dbać o miłość?”** realizowany w ramach projektu KIK/68. Celem programu jest dotarcie z przekazem edukacyjnym do uczniów szkół ponadpodstawowych i ograniczenie skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu i narkotyków). Program został objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej. W roku szkolnym 2021/2022 program realizowało 1547 uczniów z 13 szkół ponadpodstawowych.

- Program i kampania w zakresie profilaktyki wczesnego wykrywania zachorowań na czerniaka **„Znamie! Znam je?”**. Celem programu jest budowanie wśród młodzieży świadomości w zakresie profilaktyki czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw, upowszechnienie wiedzy o czerniaku - nowotworze złośliwym skóry. W roku szkolnym 2021/2022 program realizowały 1682 osoby w 15 szkołach ponadpodstawowych.

- **„Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS”**. Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV.

Zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. Działania realizowano wśród 22 podmiotów: samorządy i instytucje lokalne, zakłady nauczania, opieki zdrowotnej, obiekty wypoczynku młodzieży, apteki, biblioteki, biura podróży, ośrodki pomocy społecznej. Edukacją objęto 12256 osób.

- **Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych wśród młodzieży „Dopalacze – Wypalacze groźne narkotyki”** – celem akcji jest zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy. Realizowana jest w ośrodkach wypoczynku letniego i zimowego oraz w szkołach w trakcie trwania roku szkolnego, a odbiorcami działań jest kadra pedagogiczna, uczniowie szkół oraz ich rodzice i opiekunowie, osoby dorosłe w wieku 18-35 lat, ogół społeczeństwa. W 2022 r. objęto działaniami edukacyjnymi młodzież, uczestników, organizatorów i opiekunów wypoczynku zimowego i letniego. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Profilaktyka uzależnień ma na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane. *Profilaktyka uzależnień* oznacza świadome działanie nastawione na jednostki lub grupy społeczne mające na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanym **zanim one wystąpią**. W 2022 r. działaniami edukacyjnymi objęto 17450 osób w 209 podmiotach.

- **Promocja szczepień ochronnych, w tym kampania społeczna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”** realizowana w ramach **Projektu Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego „Zdrowe dziecko – zdrowy dorosły – zdrowa rodzina”, „Europejski Tydzień Szczepień”** - akcja promująca wykonywanie szczepień ochronnych, skierowana do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3 oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących. Ma na celu podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych. Prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych w zakładach opieki zdrowotnej, bibliotekach, obiektach wypoczynku letniego i zimowego, aptekach. Edukacją objęto 112211 osób w 102 podmiotach.

Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas wypoczynku zimowego i letniego: „Bezpieczne Ferie 2022” i „Bezpieczne Wakacje 2022”. Grupą docelową są organizatorzy i uczestnicy wypoczynku. Celem akcji jest stworzenie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie województwa śląskiego poprzez prowadzenie działalności informacyjno - edukacyjnej, zwłaszcza w zakresie bezpiecznych zachowań zdrowotnych. Podczas akcji profilaktycznych prowadzono pogadanki, prelekcje, rozmowy indywidualne, warsztaty dydaktyczne, udzielano porad w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych, przestrzegania codziennych nawyków higienicznych, racjonalnego stosowania antybiotyków, profilaktyki uzależnień od tytoniu, kształtowania zachowań prozdrowotnych. Promowano wykonywanie szczepień ochronnych, propagowano styl życia oparty na zbilansowanej diecie i aktywności fizycznej, omawiano zasady zapobiegawcze, które wpływają na ograniczenie ryzyka zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 Wyeksponowano i przekazano materiały informacyjno – edukacyjne (ulotki, broszury, zakładki, plakaty). Do kadry opiekunów i grupy uczestników wypoczynku w wieku 13-18 lat skierowano działania edukacyjne dotyczące profilaktyki uzależnień i przeciwdziałaniu rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży. Zwracano uwagę na problemy zdrowotne i społeczne wynikające z korzystania z dopalaczy, palenia (czynnego i biernego) tytoniu oraz używania e-papierosów. Edukacją objęto łącznie 1656 osób.

- **Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych** - gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby A,B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne:

- profilaktyka chorób odkleszczowych. Celem akcji jest edukacja w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze, dostarczenie wiedzy na temat boreliozy oraz kleszczowego zapalenia mózgu. Działania prozdrowotne w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych prowadzono podczas 14 akcji profilaktycznych.

- **Profilaktyka nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV „Brązowo, ale czy zdrowo?”.** Celem interwencji jest kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego, jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży. Prowadzono dystrybucję materiałów oświatowych, eksponowano plakaty, ulotki. Edukacją objęto 8484 osoby w 116 podmiotach.

- Profilaktyka stosowania antybiotyków: **Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach, Światowy Dzień Walki z Antybiotykami.** Obchody Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia pod nazwą „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków” mają na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na problemy antybiotykoodporności oraz nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków. Promowanie wiedzy w zakresie racjonalnego stosowania antybiotyków. Działaniami edukacyjnymi objęto 12310 osób w 67 podmiotach.

- **Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia** wpisuje się w politykę zdrowotną państwa zmierzającą do zmniejszenia używania wyrobów tytoniowych poprzez wszelkiego rodzaju działania w zakresie promocji zdrowia ukierunkowane na przeciwdziałanie paleniu tytoniu, marginalizacji zjawiska palenia tytoniu oraz głębokich przemian w świadomości zdrowotnej społeczeństwa. Działaniami edukacyjnymi objęto 5725 osób w 15 podmiotach.

- **Profilaktyka zatruc grzybami** - na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczano ulotki informujące o „**Podstawowych zasadach bezpiecznego grzybobrania**”. Prowadzono dystrybucję ulotek, odbyły się pogadanki w 15 podmiotach, zadaniem objęto 8313 osób.

- **Profilaktyka wszawicy** - prowadzono narady z partnerami, dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych. Do zakładów nauczania i wychowania przekazano broszurę "Pedikuloza, czyli co Twoje dziecko może mieć na głowie". Podczas akcji profilaktycznych odbyły się prelekcje w 5 podmiotach, zadaniem objęto 1356 osób.

- **„Lekki tornister”** działania edukacyjne w ramach profilaktyki wad postawy. Celem interwencji jest podniesienie poziomu wiedzy dzieci, rodziców i opiekunów na temat profilaktyki chorób układu ruchu, zwrócenie uwagi na wciąż istniejący problem przeciążonych plecaków i tornistrów uczniów, dbanie o właściwą postawę ciała. Edukacją objęto 2272 osób w 8 podmiotach.

- **Akcja informacyjno-edukacyjna ph. "Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny".**

Akcja została stworzona w związku z sytuacją epidemiologiczną w woj. śląskim - wysokim wskaźnikiem zakażeń społeczności lokalnej wirusem SARS-CoV-2. Akcja ma na celu przypomnienie społeczeństwu, jak ważne jest przestrzeganie podstawowych zasad higieny i bezpieczeństwa w ograniczaniu rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem SARS- CoV-2.

Pracownicy przeprowadzili akcje informacyjne na terenie powiatu zawierciańskiego. Wręczano ulotki, które mają przypominać o obowiązku zasłaniania ust i nosa w miejscach użyteczności publicznej, zachowaniu odległości od innych osób oraz prawidłowej higienie rąk. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych w 41 obiektach. Edukacją objęto ogółem 6187 osób.

- **Światowy Dzień Zdrowia** - na stronie internetowej PSSE w Zawierciu, w mediach społecznościowych zamieszczano informacje o „Światowym Dniu Zdrowia”. Wyeksponowano materiały edukacyjne, organizowano punkty informacyjno – edukacyjne, działaniami objęto 8313 osób.

- **Ulotki w języku ukraińskim** – rozdysponowano materiały edukacyjno – informacyjne do obiektów gdzie przebywali uchodźcy z Ukrainy, zamieszczano posty w mediach społecznościowych. Działaniami objęto 4611 osób.

- **Wirusoochrona**” – wojewódzka akcja informacyjno – edukacyjna której głównym celem jest promocja podstawowych zasad higieny osobistej wśród najmłodszych uczniów oraz zwrócenie uwagi na znaczącą rolę higieny jako podstawowego środka zapobiegania przenoszenia się wirusów. Edukacją objęto 8635 uczniów w 71 zakładach nauczania i wychowania.

- **#Szczepimysię** – kampania której celem było podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce Covid-19. W ramach realizacji akcji zamieszczano w mediach społecznościowych posty zachęcające do szczepień przeciwko Covid-19. Działaniami objęto 41167 osób.

- **Kampania informacyjna „Wybieraj bezpieczną żywność” #EUChooseSafeFood** – kampania której celem jest pomoc konsumentom w dokonywaniu świadomych wyborów dotyczących żywności poprzez wyjaśnianie naukowych podstaw bezpieczeństwa żywności. Umożliwiło to konsumentom łatwy dostęp do praktycznych informacji przydatnych podczas kupowania i spożywania żywności – od pomocy przy czytaniu etykiet i informacji na temat suplementów diety do wskazówek na temat przygotowania i przechowywania produktów spożywczych. Działaniami objęto 5122 osoby.

Programy edukacyjne koordynowane w roku szkolnym 2021/2022 przez PSSE w Zawierciu realizowane były przez uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych i dzieci w wieku przedszkolnym. W zadaniach programowych uczestniczyli również ich rodzice i opiekunowie.